

HOGYA György

1923. július 23-án született a felvidéki Királyhelmecen. 1943-ban helyezték át Veszprémbe és itt él azóta is lelkes lokálpatriótaként. Először az Állami Gyermekmenhelyen, majd jogutódjában a Heim Pál Gyermekkorházban, valamint a Csolnoky Ferenc Megyei Kórházban dolgozott 1983-ig, nyugdíjba vonulásáig.

50 évesen kezdett üzemtörténet-kutatással és írással foglalkozni, melynek fortélyait autodidakta módon sajátította el. Első kötete 1976-ban jelent meg akkori munkahelyéről, 25 év tükrében a veszprémi megyei gyermekkorház címmel. Sikerén felbuzdulva kedvet kapott a folytatásra. Kutatóként elsősorban az egészségügy-történet megszállottja lett. Feldolgozta a mentőállomás, a kórház, a tüdőbeteggondozó, a M. Kir. 7 Honvéd Tábortórház, a betegápolás, a szemgyógyászat és a bölcsődék történetét, valamint megírta veszprémi orvosok és főorvosok munkásságát. Műveivel megalapozta Veszprém város egészségügy-történetének feldolgozását.

Sokoldalúságát bizonyítják egyéb témájú művei, mint pl. gyermek- és ifjúságvédelemről, tűzoltóságról, temetőkről, polgármesterekről, tanácselnökökről, díszpolgárokról, cigányprímásokról, örömlányokról megjelent karcsú kötetei, valamint számos írása, melyek tanulmány kötetekben és folyóiratokban láttak napvilágot.

Huncut mosolyával, régi vágású úriemberként, az Életről vett történeteivel gyorsan beopta magát a könyvtárosok, levéltárosok, muzeológusok szívébe, akiknél sok-sok évet töltött kitartóan aktuális kutatási témájának fürkészésével.

Az „őreg Hoga” – ahogy magát hívja – 94 évesen elkészült 23. könyvével. Kérem, fogadják szeretettel!

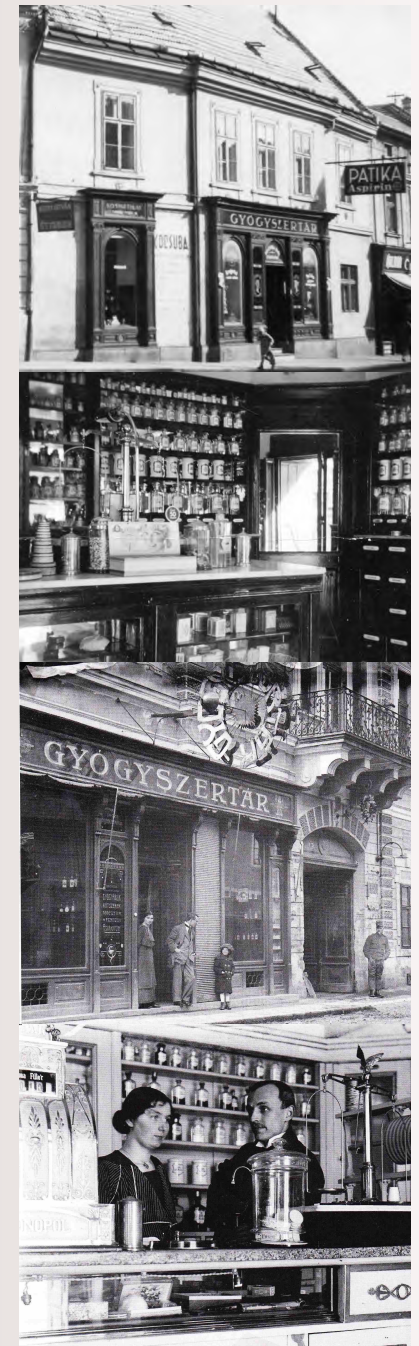
Szabóné Vörös Györgyi

Hoga György: A veszprémi patikák története

Hoga György

A veszprémi patikák története

Hogya György

A veszprémi patikák története

Veszprém
2017

Szerkesztette:
Szabóné Vörös Györgyi

Szakmai lektor:
dr. Mohay Jenő

Nyomdai előkészítés és szerkesztés:
Palkóné Jády Melitta

Kiadja:
az Eötvös Károly Megyei Könyvtár

Felelős kiadó:
Pálmann Judit, igazgató

A kiadvány megjelenését támogatta:
a Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata,

Eötvös Károly Megyei Könyvtár

Készült:
Veszprémben
az OOK Press Nyomdában

ISBN 978-963-9510-24-1

Előszó

Tisztelt Olvasó!

Nem sokan vannak a városban, akik ennyire kitartóan, ilyen nagy alázattal és végtelen türelemmel gyarapítják a település helytörténeti könyvészetét.

Hogya György közel 75 éve él a városban. Mindenre emlékszik és mindent ismer, ami három emberöltőnyi idő alatt történt Veszprémben. Nyugdíjba vonuló tisztviselőként vetette bele magát szeretett városa történetének kutatásába, melyet azóta is fáradhatatlanul művel. Pályafutása alatt elsősorban az egészségügy témakörével foglalkozott és csaknem teljesen feldolgozta Veszprém egészségügyi intézményeinek történetét.

A most közreadott kötet is ezt a sort gyarapítja: egyesével veszi számba a veszprémi patikákat a 18. századi kezdetektől egészen napjainkig. Sok kulturális szakember és az érintett szakterület jeles képviselői segítő közreműködésével, de elsősorban a maga erejére támaszkodva mutatja be a szerző a helyi viszonyokat a gyógyszerészet, valamint a gyógyszerkészítés múltjáról, jelenéről.

Kedves Olvasó!

Ön Veszprém talán legidősebb helytörténeti kutatójának újabb kötetét tartja a kezében. Olvassa el, fedezzen fel benne ismerősöket, majd adja tovább másoknak is, hogy minél szélesebb körben hozzáférhetővé váljon Veszprém múltjának egy újabb szeglete!

Porga Gyula
polgármester

Kis patikatörténet

A gyógyszerészet, a gyógyszerkészítés szinte egyidős az emberiséggel. Az ókor legjelentősebb gyógyásza az asszírok, babiloniak, az egyiptomiak, a perzsák, a görögök és a rómaiak voltak.

Asklepios (Aszklepios) az első orvos, akit halála után istennek tekintettek. A számára épített templomok gyakorlatilag kórházakként, szanatóriumokként működtek. Az első nagy gyógyítómester Pythagoras (Püthagorasz) alapította meg az első orvosiskolát Krotonban ie. 580-ban. Hippokrates (Hippokratész) volt az ógörögök legnagyobb orvosgyógyásza.

A római birodalomban született Claudius Galenus (Galénosz), aki a régi görög-római orvos iskola utolsó alakja volt. Összesen 125 művet írt, ebből kevés maradt meg, amiket csaknem másfél évezreden keresztül másoltak a kolostorok szerzetesei.

Magyarország első gyógyítói Szent István által behívott kereszties barátok vagy joanniták, a benedekrendi, ciszterciták, premonstreiek, ágostonrendiek, pálosok, minoriták és ferences szerzetesek voltak, később a jezsuiták és az irgalmasok is csatlakoztak a munkához. A betegápolás, gyógyítás a XV. századig a szerzetesrendek kezében volt. Ezekben a szerzetesek által működtetett ispotályokban hoztak létre házi patikákat, gyógynövénykerteket. A személyzet nem volt képzett gyógyszerész, laikus barátok és világi szolgálók dolgoztak a rendi orvos irányítása alatt. A rendek hanyatlása miatt a kórházait és patikáit általában a városok vették át. Az ellenreformáció során ismét megnyíltak a gyógytárak zárt-forgalmúként vagy nyilvánosként.

A XVI-XVII. század között a borbélyok és a felcserek is ellátták a betegeket, városról városra jártak. Rajtuk kívül még sarlatánok, kuruzslók is próbáltak gyógyítani, állítottak elő gyógyszereket.

1770 előtt ritka volt az országban az okleveles, egyetemet végzett gyógyszerész, képzésük céhszerű volt. A gyógytárban inasként kezdtek beletanulni a mesterségbe. Mária Terézia Nagyszombatról Budára helyezte át az egyetemet, majd néhány évvel később II. József császár Pestre. A kolozsvári intézmény megnyílásáig ez volt az egyetlen olyan helye az országnak, ahol egészségügyi képzés folyt. Ekkor még orvosgyógyszerésznek tanultak a hallgatók. Mária Terézia rendelte el, hogy gyógyszerészeti vizsgát kötelesek tenni a patikusok az egyetemen. Az idősök inkább nyugalomba vonultak, semhogy egzáment tegyenek, mások inkább a bécsi egyetem vizsgáját választották. Az első gyógyszerészhallgató 1771-ben jelentkezett a budai egyetemre, ekkor még ő volt az egyetlen. Kezdetben a tanfolyam még csak három hónapig tartott, majd egy évet vett igénybe, végül 1851–52-ben két évre emelték az oktatás időtartamát.

A gyógytárak cégére a XIII. századtól mozsár volt, a most ismert kehely a kígyóval a XIX. században lett általános.

Magyarországon a régi patikák névadásánál, címerképeiken a heraldikában is gyakran ábrázolt állatokat használták, mint például egyszarvú, kígyó, oroszlán, sas, medve, rák, kígyó stb. A katolikus egyház, a rendházak által üzemeltetett nyilvános patikák nevei közül néhány: Szentháromság, Szent István, Szentlélek, Arany Kereszt, Segítő Szűz Máriához, egyéb keresztény szentek, mártírok nevei.

Az irgalmasrend patikáin a gránátalma szerepelt szimbólikusként, patikáikat is így nevezték. A XVIII. századtól jelentek meg a magyarságtudatról, hazaszeretetről tanúskodó elnevezések is pl. Magyar Címer, Magyar Korona, Szent Margit, Patrona Hungariae, vagy például a Habsburgok iránti tiszteletet eláruló nevek, mint a Császári Sas, Római Császár, Arany Oroszlán, Arany Sas, Fekete Sas. Hazánkban, így városunkban is többen használják ma is az ilyen neveket.

A többi gyógyszertár a tulajdonosaik nevét kapta. Néhány esetben ókori mitológiai, antik neveket választottak, például Fortuna, Diana, Minerva, stb. vagy a magyar történelem kiemelkedő alakjairól nevezték el a patikát, például Mátyás Király, Kossuth Lajos, stb.

Az 1950-es államosítás után eltörölték a neveket és sorszámkat adtak a gyógyszertáraknak. Az 1980-as évektől engedéllyel lehetett ismét nevet adni. Később visszatérhettek az államosítás előtti névhez vagy a régi hagyományoknak megfelelően választottak. Megjelentek a gyógynövényekről elnevezett gyógyszertárak is (kamilla, hárs, fagyöngy, stb.).

Irodalom:

Baradlai János–Bársony Elemér: A magyarországi gyógyszerészet története Bp. 1930.

Grabarits István: Nomen est omen: gyógyszertárak névadásának érdekességei
In: <http://www.gyogyszerestortenet.hu/wp-content/uploads/2013/09/Gyogyszertarak-nevadasanak-erdekességei.pdf> (letöltve 2017. november 08.)

A fejezetcímbe szereplő fotón az irgalmasrend által alapított Gránátalma Múzeumpatika látható, mely Pápán, 1757-től szolgálja ki a város lakosait.

Bevezetés

Veszprém városában az első gyógyszertárat 1747-ben alapították. Ezt követően a második 57 év után, majd a harmadik és negyedik közel száz évre követte a második patika megnyitását. Így láthatjuk, hogy az 1911-ben megnyitottal együtt összesen négy élte át a két világháborút és Veszprémben ezt a négy magángyógyszertárat államosították 1950-ben.

A továbbiakban csak arra szorítkozhatunk, hogy mikor létesült olyan időben és helyen patika, ahol az új gyógyszertárnak nem volt jogelődje. Ugyanis ebből a fejlődésre következtethetünk, hiszen számuk növelése a lakosság ellátási színvonalára utalhat, amit a gyógyszerésznek célul kell kitűznie. Az első négy eredeti patika után érdemes kimutatni, hogy ezután még hány létesült, beleértve a gyógyszertári központ által nyitott és a magánereőből kialakított gyógyszertárakat is. Ezek összeszámlálása után tizenhat, eredetileg új patikát találhatunk Veszprémben. Tehát az 1950-es államosítás után a veszprémi lakosság tizenhat új gyógyszertárhoz jutott az elmúlt 67 év alatt. Ennek jelentős többségét 1990 után létesítették.

A gyógyszertárak alapítása között eltelt több mint kétszáz esztendő áttekintése ugyanakkor megmutatja egy szakma kialakulását, küzdelmét és fejlődését.

Az első veszprémi patika létesítéshez az 1723-tól működő Magyar Királyi Helytartótanáctól kellett engedélyt kérni, amely során igazolnia kellett a gyógyszerészetben való jártasságot.

A lakosságot abban az időben számos járvány sújtotta, ezért a helyzet megkívánta az egészségügyi hatósági intézkedéseket. Így 1752-ben létesítettek a városokban fizikus ordináriusi (főorvosi) állásokat. Az ő feladatuk volt a gyógyszerészi vizsga lebonyolítása, amellyel a patikát kérelmező megszerezte a „gyógyszerészi jogosítványt”. Így az első veszprémi gyógyszertár tulajdonosa még ilyen vizsgát feltehetően nem tett.

A gyógytárakat azonban már 1725 óta rendszeresen ellenőrizték az akkor működő városi orvosok. Jogviszonyukat Mária Terézia rendeletileg szabályozta. A nagyszombati egyetem létesítése után a gyógyszerészi vizsgát 1771-től már nem a fizikusok tartották, hanem az egyetem. Jelentősen növekedett az országban a gyógyszertárak száma. Baradlai adatai szerint 1864-ben már 568 működött, de Veszprémben még csupán kettő.

A gyógyszerészet fejlődését jól követte az 1876.évi XIV. törvény, amely a következőt mondta ki: „ a gyógyszertárak közegészségügyi intézmények és mint ilyenek nem tartoznak sem az ipari üzemek, sem a nyílt árusítású kereskedelmi üzletek sorába.” Csaknem száz évvel később az 1972. évi II. törvény ezt tovább vitte és kimondta, hogy: „a gyógyszertárak egészségügyi szervek”.

Jól követhető a gyógyszertárak története a Gyógyszerkönyvek megjelenésével. 1855–1872-ig az V. kiadású osztrák Gyógyszerkönyv (Pharmacopoea austriaca IV–V.) előiratai és követelményei voltak érvényben Magyarország egész területén. Ezek az előiratok megszabták a gyógyszertárak részére a gyógyszerek minőségét, tárolását, készítési körülményeit és kiadásának módját.

Az első magyar nyelvű gyógyszerkönyv (PHARMACOPOEA HUNGARICA) Than Károly budapesti professzor szerkesztésében 1871-ben jelent meg. Még ebben az évben december 4-én megjelent Tóth Vilmos m. kir. belügyminiszter alábbi rendelete:

”Minden egészségügyi tisztviselő, hatósági és gyakorló orvos, állatorvos és gyógyszerész köteleztetik 1872. év március 15-ik napjától az 1871. évben a ”Pesti könyvnyomda-résztvény-társulat” betűivel nyomtatott magyar gyógyszerkönyvben foglalt szabályokat megtartani”. Ez a rendelet 2. pontjában intézkedik, hogy minden gyógyszertár tulajdonos vagy gyógyszertár kezelő tartozik a gyógyszertár részére egy példányt megszerezni. A belügyminiszteri rendelet harmadik pontjában a törvényhatóságoknak előírja, hogy a rendeletet az orvosi és gyógyszerészi személyzettel külön is közölje.

A gyógyszerkönyv 581 oldalon 510 gyógyszertárban használható alapanyagot ír le magyar és latin nyelven. 45 oldalon 20 táblát olvashatunk, mindjárt az elsőben közli az addig használt magyar-osztrák orvosi súly (szemer granulum) és a kötelezően bevezetett gramm-súly átszámítását. (Pl. A milligramm/0.001 tartalmaz 0.01 „osztrák-magyar szemert”.) Hasonlóan bevezeti a litert és többszörösét átszámolva az osztrák pintre. Ezek a táblák lehetőséget adnak a régi mértékkel rendelt gyógyszerek hibátlan átszámításához. A táblázatok között találjuk a vízben oldódó anyagok oldhatósági adatait, a külön helyen tartandó és a többi gyógyszer-től elkülönítve tárolandó gyógyszerek felsorolását.

Mindebből látható, hogy az első magyar gyógyszerkönyv felhasználta a mindenkor új orvosi és kémiai ismereteket. Ezt az elvet még több magyar gyógyszerkönyv követte, jelenleg már a nyolcadik van érvényben. A nyolcadikban csatlakoztunk az európai gyógyszerkönyvekhez, s így több nagy atlasz formájú kötetet kell beszerezni a gyógyszertáraknak. Szerencsére az elektronikus gyógyszerkönyv is elfogadott.

Mivel a gyógyszerkönyvekben megjelenő új tudományos fejlődést követni kell a gyógyszerertárban, bevezetésre került a gyógyszerészeknek a rendszeres továbbképzés, amit pontok beszerzésével kell időnként igazolni. Mindez elsősorban a beteg érdekében történik, hogy minden esetben a legjobb gyógyszerhez juthasson.

A múltban két módon nyithattak patikát. A reáljogú gyógyszerertár esetében nem gyógyszerészi képesítésű személy is folyamodhatott engedélyért, ilyet 1851-ben adtak ki utoljára. Ebben az esetben okleveles gyógyszerészt kellett alkalmaznia. A helyiség és a jog is adható és vehető volt.

A személyes jogos gyógyszerertár esetében csak okleveles gyógyszerész kaphatta meg az engedélyt. Pályázati úton döntött el, ki nyerte el a működtetés jogát. A jogosítvány névre szólt, azt nem lehetett eladni, nem volt örökölhető. A jogtulajdonos családja csak haszonélvezetre tarthatott igényt. Amennyiben a személyes jog birtokosa kérte az átruházást okleveles gyógyszerész részére, ezért ellenérték nem járt. Az árukészletért, berendezésért, felszerelésért, azonban fizetni kellett az átvevőnek.

A veszprémi patikák felsorolásánál magyarázatot igényel a Gyógyszerertári Központ Galenusi Osztályának elnevezése. A galenus szót a gyógyszerész szakma nemzetközileg használja a gyógyszerkészítő munkával kapcsolatban. Claudius Galenus (élt Kr. u. 129–199) görög származású római orvos-gyógyszerész volt, aki először készített összetett gyógyhatású készítményeket. Ilyenek voltak már a második században használt teakeverékek, porkeverékek, tapaszok és kenőcsök is, amelyeket Galenus az orvostudomány ismeretei alapján készített. Az idők folyamán a német szóhasználatban „galenikum”-nak nevezi a gyógyszerész szakma,

a szigorú előirat szerint (nagyobb mennyiségben) készülő gyógyszereket. Ezek az előiratok a nemzeti Gyógyszerkönyvekben kerültek leírásra. Jól mutatja a szó kiterjedtebb használatát az a könyv, amelyet Münzel-Büchi-Schultz német professzorok 1959-ben írtak „Galenisches Praktikum” címmel és egyetemi oktatásnál is használják.

A veszprémi galenusi laboratórium létesítésének indoka az volt, hogy központilag középüzemű gépekkel olyan gyógyszerertárt készítsenek, amelyből a megye patikái maguk is nagyobb mennyiségben gyártanak. Ezzel gazdaságos előállítást érhetnek el, másrészt a gyógyszerertárak terhelése is csökkent.

Az 1950-es általános államosítás után a gyógyszerertárakat állami vállalatok kezelték. Ettől kezdve 1990-ig a Gyógyszerertár Vállalatok, később mint Megyei Gyógyszerertári Központok, maguk döntötték el, hogy hol nyissanak új gyógyszerertárakat állami segítséggel. Nem volt működési és létesítési engedélyre szükség.

A gyógyszerertári központok 1996-ban megszűntek. A 9/1990./III.28./ SZEM rendelet életbe léptette a jogelőd nélküli gyógyszerertár nyitásának lehetőségét, majd 1991-ben az 1991. évi XI. törvény az egészségügyi hatósági és igazgatási tevékenységet szabályozta és létrehozta az ÁNTSZ-t. A gyógyszerertárak ellenőrzése a gyógyszerertári központok szakfelügyelőitől átkerült az ÁNTSZ tisztii gyógyszerészi szolgálatához és a létesítési és működési engedélyt is a megyei tisztii főgyógyszerész adta ki.

Már a patikanyitási kérelem során igazolni kellett, hogy a kérelmező személyi jogos és szakgyógyszerészi képesítéssel rendelkezik. Az új gyógyszerertár létesítésének feltételei között már az első tisztii főgyógyszerészi engedély során feltétel volt, hogy

5000 lakosonként legyen egy gyógyszertár és szabályozták a gyógyszertárak egymástól való távolságát 250, illetve 300 méterben.

A működési engedély megadása előtt a tisztí főgyógyszerésznek vizsgálni kellett a magisztrális gyógyszerkészítés feltételeit. Így ellenőrizte a gyógyszertárak felszerelését, az alapanyagok tárolását és a gyógyszerkészítéshez szükséges teljes felszerelést, mérlegek állapotát, hitelességét, stb. A patikák felállítása során ezek költsége nagymértékben növelte az összes kiadást. A gyógyszerkészítés még napjainkban is gazdaságtalan maradt. Ennek ellenére a gyógyszerkészítés által létrehozott „hozzáadott érték”-et a gyógyszertár tulajdonosok biztosítják.

Közel tíz éven át a megyei tisztí főgyógyszerész engedélyezte a gyógyszertárak létesítését és működését, amelynek során mindig nagy súlyt kellett helyezni a lakossági gyógyszerellátás biztonságára. Ennek érdekében az 1998. évi XXV. törvény a gyógyszerészeknek előírja a gyógyszerek kiszolgáltatása során a részletes tájékoztatást a gyógyszer hatásáról, mellékhatásáról, adagolásáról, az alkalmazás idejéről. Ezért nélkülözhetetlen a gyógyszerészi jelenlét biztosítása a patikában és a hatósági engedély kiadása előtt a létszámot is vizsgálni kellett.

A gyógyszerészet történelmében szokatlan intézkedéseket hozott a 2006. évi XCVIII. törvény. Szabad patikalétesítést vezetett be. A gyógyszertár működési engedélyét nem a személyes jogos gyógyszertárvezető, hanem a gazdasági társaság kapja. A személyes jogos gyógyszerésztől minden vezetési jogot elvon, beosztottja lehet a gazdasági vezető által kijelölt vezetőknek. Hatálytalanította a gyógyszertár nyitására, munkájára vonatkozó törvényt. Megszünteti a patika gyógyszerkészítési kötelezettségét, hatálytalanítja a Gyógyszerész Kamarai törvényt, megszünteti a kötelező kamarai tagságot. Elvonja a kamara egyetértési és hatósági

jogait. Újból lehetőséget nyit a gazdasági társaságoknak és minden állampolgárnak (képesítés nélkül) gyógyszertár tulajdonlásra. A Gazdasági Versenyhivatalnak egyik jelentése úgy fogalmaz: „a közforgalmú gyógyszertárak működését az etikus modell irányából a merkantilista modell irányába tereli”.

A 2006. évi XCVIII. törvény előírt végrehajtása azonban 2010-ben már részben hatálytalanításra került, annak ellenére, hogy a gyógyszertári törvény újból visszaállította a személyes jogot, a gyógyszertárak létesítésének korábbi szabályait. A gyógyszerész szakma a liberalizációs törvényt nagy veszteségnek tekintti. Azonban mindezt feledteti az a körülmény, hogy 2017. január 1-én a gyógyszertárak mindegyike 50% feletti gyógyszerészi tulajdont igazolt az Országos Gyógyszerészeti Intézetnek.

dr. Mohay Jenő

nyugalmozott tisztí főgyógyszerész

Irodalom:

- Linzbauer Xavér Ferenc: Codex Sanitario-Medicinalis Hungariae. – Budae: Typis Caesareo-Regiae Scientiarum Universitatis, 1852–1861. II. K. p. 91–95.; 102–103.
- Linzbauer : i.m. 535–571
- Linzbauer : i.m. 222–226
- Baradlai János–Bárony Elemér: A magyarországi gyógyszerészet története Bp. 1930.
- Blázy Árpád: A gyógyszerészet megjelenése és fejlődése Zala megyében (1711–1847) Zalaegerszeg 1974 (Zalai gyűjtemény 1.sz. 5–9)
- Kempler Kurt: A magyarországi gyógyszertárak számának alakulása 1918-ig In: Acta Pharmaceutica Hungarica 44. évf. 1974. p. 267–282.

FEKETE SAS GYÓGYSZERTÁR

Ismereteink szerint a „FEKETE SAS” Patika a város első gyógyszerháza.

Veszprémbe már 1747-ben működött¹, ha nem is a jelenlegi helyén, a „Fekete Sas”-hoz címzett gyógyszertár², melynek tulajdonosa akkor Rezner Károly volt.³ A szegény adózók és a megyei rabok számára ez a gyógyszerház szolgáltatta ki a gyógyszereket.⁴

A korabeli patika 1787-ig a veszprémi várban, a régi vármegyeház földszintjén⁵ működött. Egy 1875-ben készült felmérési rajzon⁶ a bejáratnál jobbra kapott helyet a gyógyszerház és mellette a gyógyszerész két szobából és konyhából álló lakása.

A veszprémi vármegyeház földszintjén az 1785. évi felmérés szerint a következő helyiségek voltak: "A – a Vice Nótárius szállása, B és C – fürdőhelyiség és szoba, D – konyha, L – közös bejárat, E – patika, F és G a patikus részére átadott két szoba, H – a patikus konyhája, I – az éléskamra, K – a folyosó, M és N a két börtön helyiség férfiak részére"

A várban lévő vármegyeház és az épületben kialakított börtön levegője annyira egészségtelenné vált az 1770-es évekre, hogy a vármegye főorvosa már 1777-ben figyelmeztette a vármegyét a tartóhatatlan állapotokra. Perczel János alispán ezért 1786-ban Pápára helyezte át a vármegyei közigazgatás székhelyét és az üresen maradt veszprémi székházat 1787 Szent Mihály napjától bérbe adták Schwabelmayer Ferdinánd füredi vendéglősnek, így a patika sem maradhatott az épületben.⁷ Az új apotékában a gyógyszervizsgálati jegyzőkönyv alapján „az officina mérete 3 méter hosszú és 2,5 méter széles [volt]. A gyógyszerterát 1789. január 18-án Vesta Lőrinc protomedicus megvizsgálta és rendben találta.”⁸

A vármegye régi székháza, Vár u. 19. sz. az 1880-as években

1790 körül az Új-Aradról származó Ziersen Mihály lett a tulajdonos, akit a patika „valódi megalapítójának”⁹ tekintenek. „Igen olvasott és a nyelvekben is jártas férfiú volt”¹⁰, akinek eleinte nem volt saját háza. „1792-ben nejével, Moischowits Friderikával megvásárolta... a mai Rákóczi út 4. szám alatti épületet”¹¹, ahol már tágas, saját helyiségében tudta a gyógyfüveket szárítani.

Ziersen Mihály 1800. február 18-án bekövetkezett halála után a patikát Francz Ádám (1772–1827)¹² gyógyszerész bérelte, aki „iparoscsaládból [született], apja szíjjártó volt. Gyógyszerészi tanulmányait a pesti egyetemen végezte 1796-ban.”¹³ Ziersen Mihály hagyatéki ügyének lezárásával 1801-ben ötezer forintért vette meg a patikát, a házat és a kertet.¹⁴

A Rákóczi u. 4. sz. épület nyugat felől nézve. Ebben a házban működött 1806 előtt a patika.

A Rákóczi út 4. sz. épület kelet felől nézve. Itt látható a kertnek minősített pici udvar.

Négy év múlva Francz Ádám nejével egy másik épületet vásárolt, melyet átalakított. 1806. november 8-án a városi tanács utasította, hogy építkezése alkalmával az utcára kihordott és onnét el nem távolított földet legfeljebb 14 nap alatt takaríttassa el, mert a városházához való bejárást akadályozza¹⁵. Még ebben az évben megnyitotta gyógyszerertárát¹⁶, mely azóta is ezen a helyen, a Rákóczi u. 8. sz. alatt működik.

1810-ben a patikával szomszédos épület tulajdonosa, Langer Ferenc órasmester engedélyt kapott arra, hogy korabeli számozás szerinti 48. számú házat emeletesre átépítse. „Azon kis közlét, mely az ő és Francz Ádám házaik között a piacról a Bohém¹⁷ völgyére lemenő utcára levezet, épületje alá vehesse, s felső emeletét egész Francz Ádám házáig elvihesse.”¹⁸ Ezzel az emeletráépítéssel alakult át részben fedetté a mai Óváros térről a Buhim utcára vezető kis közle a gyógyszerertár mellett, amit Patikárius-lépcsőként

is ismernek a veszprémiek.¹⁹ „Francz Ádám egész életén át, mint gyakorló gyógyszerész dolgozott,... gyógyszerertárát, házat... korszerű követelményeknek megfelelően építtette és rendezte be.”²⁰

1825-től önkényesen magyarosítva használta a nevét. Hivatalosan csak patikus utóda, első fiúgyermek, György kérelmezte a család Ferenczy vezetéknevre való áttérését, melyet 1843-ban engedélyeztek.²¹

Ferenczy György (1806–1870) a patika vezetését 1828-ban vette át. „Jó hírű, kiváló szakmai képzettségű gyógyszerész volt... tanítványokat nevelt.”²² E mellett 1845-ben ő „kezdemenyezte és alapította a Veszprém megyei első takarékpénztárt”²³, melynek tíz éven át, fizetés és ellenszolgáltatás nélkül, igazgatója volt. 64 évesen szívbajban halt meg.

Legidősebb fia, Ferenczy Károly (1835–1911) örökölte a patikát, aki gyakorló gyógyszerészként, vegyész-ként (pl. a törvényszéki kémiaiában) nagy szorgalommal és sok munkával fejlesztette tovább a gyógyszerertárát. Mindezek mellett Veszprém megye társadalmi- és közéletében is számtalan tisztséget töltött be. „Veszprém vármegye és város közegészségügyi bizottságának tagja, ill. elnöke volt 50 éven keresztül. Továbbá 20 éven át a veszprémi kórház gondnoka is volt. Az országgyűlési képviselőválasztó bizottság elnöke 30 éven át. Veszprémi Takarékpénztárnál 1864-től igazgatósági választmányi, később felügyelő bizottsági tag, majd elnök volt. 1900-tól 1911-ig bekövetkezett haláláig a takarékpénztár elnökgazgatója. Mint híres borszakértőt dr. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter, az MTA tagja is meghívta az általa rendezett borankéttra Budapestre. A magyar pénzügyintézetek országos szövetsége és a magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankjának igazgatósági tagja is volt.”²⁴ A családi gyógyszerertár vezetését nem vette át egyik gyermeke sem, ezért 1898-ban eladta a Fekete Sas Patikát.²⁵

Helytörténeti érdekesség, hogy Veszprémben a szikvíz (szóda-víz) előállítását Ferenczy Károly gyógyszerész nevéhez fűződik. Az egyemeletes patika épület pincéjében már a korábbi tulajdonos öt ölnyi mélységű kutat fúratott. Ferenczy Károly az édes ízű vizet fogyasztásra alkalmasabbá kívánta tenni, ezért 1874–75-ös években 24 öllel²⁶ mélyebbre fúratta. Tovább nem mélyíthették, mert már veszélyeztetve volt az épület épsége. A „szikvízgyár” 1868-ban kezdte meg a működést, mely részvénytársasággá fejlődött.²⁷ Megszüntetésének időpontját nem ismerjük.

Ferenczy Károly
gyógyszerész

Ugyancsak a Ferenczy-család készítette az akkoriban népszerű itókat, a "Napoleon likőrt" is. A gyógyszertárat később, 1911-ben megvásárló Kocsuba-család szintén előállította az italt, és a jeles elődökhöz hasonlóan, ők is barátaikat, vendégeiket kínálták vele.²⁸

A Fekete Sas Gyógyszertár további tulajdonosai, bérloí, felelős vezetői voltak: „1898-ban Óváry Kálmán, 1899-ben Kádár (Kmetykó) Gyuláné, 1900–1904-ig Kádár Gyula, 1905–1908-ig Metzger Ede, 1909–1910-ig Metzger Edéné. 1911-ben Kocsuba Emil vette meg a gyógyszertárat, 1929-ben halálakor gyermekei, Kocsuba Elemér és Márta örökölték.”²⁹

Miután az egyik örökös, Kocsuba Elemér Budapestre távozott, 1936–1950 között Kocsuba Márta férje, Karabélyos Endre (1900–1972) gyógyszerész vette át a Fekete Sas Gyógyszertár irányítását.³⁰

Metzger Ede
gyógyszerész

Jegyzetek

¹Adatok szerint 1747-ben a pápai orvos vizsgálta meg a gyógyszerterát In: Véghely Dezső: Emléklapok rendezett tanácsú Veszprém város közigazgatási életéből. – Vp.: Krausz, 1886. – p. 172.

²Véghely p. 172–174.

³Figyelemre méltó érdekesség az 1764. december 5-i városi közgyűlés jegyzőkönyve (In: MNL VeML V. 102.a Veszprém város tanácsülési jegyzőkönyve 1764.12.05.466.p.), melyben a Városi Tanács felkérte Rezner Károly gyógyszerészt, hogy Bécsben tegyen meg mindent Veszprém Királyi Várossá nyilvánítása érdekében, valamint Solymosi Erzsébet: Veszprém harca a szabad királyi városi jogállásért In: Veszprém Megyei Honismereti Tanulmányok XIV. – Vp: HNMB: VMTVB MO: TIT VMSZ, 1990. – p. 17–18.

⁴Véghely p. 172.

⁵Az egykori megyeháza átépített, Vár u. 19. szám alatti épületében ma a Veszprémi Törvényszék működik.

⁶MNL VeML XV. 18.a Kéziratos tervrajzok gyűjteménye, Tr 2/1. A veszprémi régi vármegyeház földszintjének felmérési terve, 1785. Készítette: Franciscus Kováts.

⁷Lukcsics Pál – Pfeiffer János: A veszprémi vár a katolikus restauráció korában. – Vp.: Egyházmegyei Könyvny., 1933. – p. 114–116.

⁸Jankó-Szabóné, Zalai : A veszprémi „Fekete Sas” gyógyszerter In: Gyógyszerészet 32. évf. 6. sz. (1988. jún.). – p. 313.

⁹Véghely p. 172.

¹⁰Uo.

¹¹Jankó-Szabóné, Zalai: A veszprémi „Fekete Sas” gyógyszerter In: Gyógyszerészet 32. évf. 6. sz. (1988. jún.). – p. 313.

¹²A vezetéknev Francz és Frantz változatban is szerepel a forrásokban

¹³Jankó-Szabóné, Zalai: A veszprémi „Fekete Sas” gyógyszerter In: Gyógyszerészet 32. évf. 6. sz. (1988. jún.). – p. 313.

¹⁴A Buhim utca felől nézve, a kb. 15–20 m²-nyi területű kert vagy inkább picit udvar, ma is létezik. Alatta, a pince helyén egy garázst létesítettek az idők folyamán.

¹⁵Véghely p. 283. –A gyógyszerterárral szemben lévő Matulka-ház volt az akkori városháza

¹⁶Véghely p. 174.

¹⁷Buhim

¹⁸Véghelyi p. 283.

¹⁹Jelenleg Sörház-lépcső

²⁰Jankó-Szabó Sándorné: A gyógyszerészet megjelenése és fejlődése Veszprém megyében 1700–1950-ig. – egyetemi disszertáció. – Bp. : SOTE Gyógyszerterára és Gyógyszerügyi Szervezési Oktató Csoport., 1986. – p. 105.

²¹Táplányi Endre: A Ferenczy-gyógyszerészcsalád története In: Gyógyszerészet, 24. évf. 9. sz. (1980. szept.). – p. 341–342.

²²Uo. p. 341.

²³Uo.

²⁴Uo. p. 342.

²⁵Uo.

²⁶A metrikus rendszer bevezetése előtt alkalmazott hosszúság egység. 1 öl megközelítőleg 1,9 méterrel egyenlő.

²⁷Óvári Ferenc: Közgazdasági élet In: Hornig Károly: Veszprém múltja és jelene. – Vp.: Egyházmegyei Könyvnyomda, 1912. – p. 171.

²⁸Nagy Jenő: A veszprémi gyógyszerterárok. – kézirat. – Vp.: 1976. – p. 6–7.

²⁹Uo. – p. 8.

³⁰Uo.

Fekete Sas Patika

ARANY OROSZLÁN GYÓGYSZERTÁR

A város és a lakosság növekedése miatt szükségessé vált egy újabb patika nyitása. 1786-ban Knecht Tamás kísérletet tett rá¹, de a második gyógyszertár felállítására csak évtizedekkel később került sor.

Kunczy János balatonfüredi gyógyszerész 1804. év elején engedélyért folyamodott, melyet a vármege közgyűlése elutasított. A M. Kir. Helytartótanács azonban 1804. október 23-án megadta a hozzájárulást a gyógyszertár megnyitására.² Kunczy János vezetésével a Tűztorony alatti 27. számú épületben³ kezdte meg működését az új patika Arany Oroszlán⁴ néven.

A versenyt azonban nem tudta felvenni a Fekete Sassal, ezért tulajdonosa 1812-ben kényszerűségből eladta. Sente Jakab gyógyszerész vásárolta meg és több évtizeden keresztül a Sente család birtokában maradt, utolsó családtagként Sente Károly vezette.⁵

1888-tól 1897-ig Szili Horváth Pál, 1898–1902-ig Lukács Lajos, 1903–1905-ig Vecsey István, 1906–1909-ig Csepcsányi Lehel vezeti a gyógyszertárat. 1910-ben Czermák Lipót tulajdonába került a reáljogon eladható patika. Czermák a Tűztorony alatti házból a túlsó oldalra, a Vár u. 2. szám alá helyezte át a gyógyszertárat. 1935-től 1944-ig Kerbolt Dániel kibérelte a patikát Czermáktól, majd 1944-ben Kornél fiával együtt 15 évi részletfizetésre megvásárolták. Ekkor Kerbolt Kornél vette át a vezetést, de a patikában – 1948-ban bekövetkezett haláláig – édesapja, Dániel dolgozott.⁶ Kornél a második világháború alatt honvédelmi feladatokat is ellátott. Épségben hazatérve a Don-kanyarból⁷, katonaként életmentő gyógyszereket állított elő Fűzfőgyártelepen. A Nitrokémiában ideiglenesen meginduló gyógyszergyártást szervezte meg a Dunántúl egyetlen, Veszprémbe telepített magyar táborigorú kórháza számára.⁸

Az Arany Oroszlán Patika a második világháború idején

Az „1950. július 28-i államosítás után, mint 7/40-es számú gyógyszerertár működött [tovább]... első vezetőjéül Bossányi Jenőt, Kerbolt Kornél apósát jelölték ki. Utána Tóth Imre, majd Rimai István vezette a gyógyszerertárat.”⁹

1954-ben az Arany Oroszlán Patikát megszüntették, az 1960-as évek elejéig a Gyógyszerügyi Központ Egészségügyi Raktáraként működött. Bútorait, az akkor ideiglenesen létrehozott 6/40-es számú Ságvári Endre tér 9.¹⁰ szám alatti gyógyszerertár kapta meg¹¹. A Vár utca bejáratánál lévő épület nem maradt kihasználatlanul, mert 1963. március 15-én itt nyitották meg az egykor nagyon népszerű Várkapu Presszót. A presszó 1991-ben történő bezárása után az egész épületet a Polgármesteri Hivatal kapta meg („B” jelű épület), jelenleg itt működik a Közjóléti Iroda.

Kerbolt Kornél
gyógyszerész,
az Arany Oroszlán utolsó
tulajdonosa

Jegyzetek

¹Nagy Jenő p. 9–10.

²Véghely p. 174–175.

³Korábban Zunkó János borbély lakása és műhelye volt In: Véghely p. 175.

⁴Véghely p. 174–176.

⁵Uo. p. 175–176.

⁶Nagy Jenő p. 12–13.

⁷Lárencz László, Szabó László Gyula: Dél-Dunántúl neves gyógyszerészei. – Pécs: PTE ÁOK, 2014. – p. 93.

⁸Hogya György: A M. Kir. 7. sz. Honvéd Táborkórház története. – Vp.: Veszprémi Nyomda Rt., 1988. – p. 25.

⁹Nagy Jenő p. 13.

¹⁰Jelenleg Völgyhíd tér

¹¹Nagy Jenő p. 13.

PÁDUAI SZENT ANTAL GYÓGYSZERTÁR

A városnak egyre nagyobb szüksége lett volna egy harmadik patikára.¹ A két meglévő gyógyszertár szinte egymás tőszomszédságában állt a főtéren és a település nyugati részén lakóknak nehéz volt az odajutás, különösen télen.² Az újabb és újabb kérelmeket tíz éven át elutasította a testület, mígnem az 1906. október 8-án tartott közgyűlés kimondta és megszavazta Veszprém részére a harmadik gyógyszertári jogot, egy a városközponttól távolabbi pontra.³

A Veszprémi Napló 1909-ben így ír a patikáról: „Két évvel ezelőtt a belügyminisztérium a Hosszú utcába engedélyezte a harmadik patikát, de a jogtulajdonos, – mielőtt a gyógyszertár felállíttatott volna – elhalt. A patikát Incze Kálmán gyógyszerész óriási áldozattal és a fővárosba beillő csinosassággal s berendezéssel ezelőtt két évvel megnyitotta, azonban a gyógyszertár nem hozott annyi hasznot, hogy abból két család megélhetett volna. Ezért a jogtulajdonosné özv. Ackermann Gyuláné folyamodott a miniszterhez, hogy a Hosszú utcai gyógyszertár a Kossuth utcába helyeztessék át.”⁴

A nagy piac közelében, a Kossuth utcában nyílt meg 1907-ben a patika. Tulajdonosa Ackerman Gyula tokaji gyógyszerész lett, aki bérbe adta Incze Károly gyógyszerésznek. 1910–1917 között Ocsovszky Gusztáv bérelte, majd 1917-től Földes Lajos, aki 1920-ban meg is vásárolta a gyógyszertárat, és tulajdonosa volt 1935-ben bekövetkezett haláláig. Özvegyétől Keserü József bérelte, majd 1940–1950 között Keresztes Árpádné volt a bérlő.⁵

Páduai Szent Antal Patika látható a háttérben
a Kossuth utca 23. szám alatt, ahol 1945-ig működött

A patika az 1940-es évek elején még a Kossuth Lajos u. 23. szám alatt működött. A II. világháború során az épület súlyosan megsérült.⁶ 1945-ben újjáépítették és húsboltot nyitottak a helyén a ház déli végén, mely a Kossuth utcára nézett. Az 1950-ben létesült Gyógyszertár Nemzeti Vállalat már ugyanezen épület északi felében működött, rendkívül zsúfolt körülmények között. A Páduai Szent Antal Gyógyszertár háború utáni pontos megnyitási időpontja, a kiselejtezett iratok hiányában, már nem pontosítható. Annyi bizonyos, hogy 1946. május 28-án már a Kossuth L. u. 21. szám alatti épületben végezte el Horváth János nevű forgalmi adótiszt a patika pénztár ellenőrzését.⁷

A gyógyszertár épülete a Kossuth u. 21. szám alatt 1945 után

Az 1950. július 28-i államosítása után a „Veszprém Megyei Gyógyszertár Vállalat 7/41. számú Gyógyszertára” nevet viselte, felelős vezetőjévé rövid időre Kerbolt Kornélt nevezték ki, aki korábban az „Arany Oroszlán” Gyógyszertár tulajdonosa volt. 1951 és 1952 között Duha Tivadar, 1953-tól Hajnóczy Aladárné vezette.⁸

1979-ben költöztek át a Kossuth Lajos u. 9. sz. épületbe. Hagyománytiszteletből ekkor vette fel az új patika az "Arany Oroszlán" nevet. A Kossuth L. u. 21. sz. ház helyén ma a Főposta áll. A régebbi, a Kossuth L. u. 23. sz. alatti patika helyén pedig Somogyi József alkotásában, a "Három grácia" szoborcsoportban gyönyörködhetünk.

A Kossuth Lajos u. 21. szám alatti gyógyszertár dolgozói, kb. 1960-ban.
Balról jobbra: 1. Heiczmann Ferencné; 2. Fehér Károlyné "Cucus";
3. Schuppán Mária; 4. Hajnóczy Aladárné, gyógyszertárvezető;
5. Pleva Lászlóné "Pipi néni", gyógyszerész;
6. Lepesi Jánosné "Jutka néni"; 7. Ágfalvi Ferencné Rolla, gyógyszerész

A gyógyszertár épülete a Kossuth u. 21. szám alatt 1945 után

Jegyzetek

- ¹A veszprémi harmadik gyógyszertár In: Veszprémi Ellenőr, 5. évf. 4. sz. (1902. jan. 19). – p. 1–2.
- ²A mellőzött város In: Veszprémi Ellenőr, 2. évf. 8. szám (1907. feb. 24). – p. 1–2.
- ³Törvényhatósági bizottsági rendes közgyűlés október 8-án In: Veszprémi Ellenőr, 1. évf. 2. sz. (1906. okt. 14). – p. 3.
- ⁴Utazás a 4-ik patika körül In: Veszprémi Napló, 6. évf. 15. sz. (1909. ápr. 11). – p. 4.
- ⁵Nagy Jenő p. 15.
- ⁶MNL VeML V.177, Veszprém város Mérnöki Hivatalának iratai, III-E/5. A II. világháborúban sérült épületek kárfelmérése, valamint Márkusné Vörös Hajnalka: Vásárállás. – Vp. : MNL VeML, 2015. – p. 145, 243. – (Veszprémi Kaleidoszkóp, 2.)
- ⁷MNL VeML XXIX.218. A Gyógyszertári Központ (Veszprém) és jogelődei iratai, Gyógyszertári pénztárnaplók 1946. 4.
- ⁸Nagy Jenő p. 15.

ŐRANGYAL GYÓGYSZERTÁR

A város negyedik gyógyszerésztárának megnyitására Incze Kálmán okleveles gyógyszerész szerzett bérleti jogot a Jókai u. 43. sz. alatt, az 1903-ban épült Római katolikus Legényegylet földszintjén. E negyedik gyógyszerész "felállítására" a M. Kir. Belügyminiszter engedélye alapján a város közgyűlése hozott határozatot. 1911. március 23-án nyitották meg.¹

A „gyógyszertár tulajdonosa, Incze Kálmán, sem időt, sem fáradságot, sem anyagi áldozatot nem kímélve, igen izlésesen rendezte be gyógytárát. A falakat freskók díszítik, melyek Hajdi József műfestő... jól sikerült tempera festményei. Egyik egy beteg gyermekére boruló anyát ábrázol, kiterjesztett szárnyakkal áll felettük az „Őrangyal”, kiről a gyógytárt elnevezték.”²

Incze Kálmán gyógyszerész és felesége

1927-ben Krisán Aladár vezette a gyógyszerterárat. Incze Kálmántól 1928-ban Hajnóczy György vette meg, majd halála után a fia, Hajnóczy Aladár örökölte és vezette a patikát gyógyszerész képesítésű feleségével együtt. A Jókai M. u. 26. szám alatti – korábban megvásárolt saját házukba – csak 1945. szeptemberében költöztették át a patikát, mert addig a házat idegek foglalták el. Majd 1950. július 28-án államosították és 7/42. sorszámú Gyógyszertár néven működött tovább. 1954-ben a Kiss Lajos lakótelepre³ helyezték át.⁴

Hajnóczy Aladár és felesége, Szemzeő Katalin,
valamint gyermekeik (balról jobbra) Mariann, Miklós és Katalin

Jegyzetek

¹MNL VeML V.172a, Veszprém város tanácsülési jegyzőkönyvei, közgy. hat. 6/174/1911. január 23. 11. p.

²Gyógyszertár megnyitása In: Veszprémi Hírlap, 19. évf. 14. sz. (1911. ápr. 2.) . – p. 4.

³Mai nevén Hóvirág lakótelep

⁴Nagy Jenő p. 16.

Veszprém látképe a Jókai utcára, háttérben a Várral az 1900-as évek elején

A VILÁGHÁBORÚ KÖVETKEZMÉNYEI

A II. világháborúval kapcsolatban dr. Belák Imre, Veszprém vármegye tisztii főorvosa 1945. június 13-án kelt Helyzetjelentésében – többek között – „Gyógyszerellátás” címszó alatt az alábbiakat közölte:

„A vármegye területén 36 nyilvános jellegű, két fiók-, két kézigyógyszertár működött. Éspedig nyilvános gyógyszertárak: Pápán 4, Veszprémben 4 ... A gyógyszertárak közül a hadműveletek során teljesen elpusztult ... Veszprémben 1 gyógyszertár¹. Az itt felsorolt és működő gyógyszertárak is nagy nehézségekkel küzdenek, a közismert gyógyszerhiány miatt, melyeknek pótlása a közlekedési nehézségek folytán csak lassú ütemben halad előre. Bár a gyógyszerhiány általános, mégis legnagyobb hiány mutatkozik az injectiós-készítményekben, a salycil-készítményekben, az antipyreticumokban, a sulfamid-készítményekben, a difteria és tetanus sémumokban és végül a kötszerekben.”²

A Városi Kórház ápoljtait 1945. április 15-től a Magyar Nemzeti Bank Jókai Mór utcai óvóhelyéről az Irgalmas Nővérek Ranolder Intézete iskolaépületébe³ helyezték át. Kötszerhez úgy jutottak, hogy a 869. számú Vörös hadsereg katonai kórházából a városi kórház melletti temetőbe szemétként kidobált véres, gennyes kötöző anyagot összeszedték, kimosták, fertőtlenítették, majd egy rozoga varrógépen tekercselték. Megállapításuk szerint a szovjet pólyák rendkívül tartósak voltak, hétszer-nyolcszor is ki lehetett mosni.⁴

Jegyzetek

¹A Kossuth u. 23. szám alatt

²MNL VeML V.173.b Veszprém város Polgármesterének iratai, 83/1945. és 6889/1945. sz. jelentés.

³Mai elnevezése Padányi Katolikus Iskola

⁴Hogya György: A veszprémi kórház története. – Vp.: VMTVB Műv. Oszt., 1983. – p. 105.

A GYÓGYSZERÉSZET ÁLLAMOSÍTÁSA

1945 után hazánkban fokozatosan megváltoztak a társadalmi és osztályviszonyok. Ennek következtében 1948-ban – az akkori szóhasználat szerint – elkezdődött a szocializmus alapjainak lerakása. Előbb a bányákat és a gyárakat, valamint a bankokat államosították, majd folytatták a gyógyszergyárakkal, kezdetét vette a gyógyszerellátó hálózat szocialista átszervezése. Előbb 1949-ben csak a gyógyszer-nagykereskedelem államosítása történt meg. Ennek során 1949. február 25-én létrehozták a központi gyógyszer-nagykereskedelmi feladatokat ellátó Gyógyszerértékesítő Nemzeti Vállalatot. Veszprémbe ez a vállalat a helyreállított Kossuth Lajos utca 23. számú épület északi részében működött.

Az 1950. évi IV. Törvény megszüntette a Népjóléti Minisztériumot, és helyette Egészségügyi Minisztérium szervezését rendelte el. Létrehozása után a teljes egészségügyet felölelő rendelkezések, átszervezések folyama-
ta indult meg. 1950-ben sor került valamennyi gyógyszertár államosítására.¹

Veszprémbe 4 működő gyógyszertárat ajándékoztak ki:

- Fekete Sas, Rákóczi u. 8.
(a Karabélyos-családé volt)
- Arany Oroszlán, Vár u. 2.
(a Kerbolt-családé volt)
- Őrangyal, Jókai u. 26.
(a Hajnóczy-családé volt)
- Pádúai Szent Antal, Kossuth u. 21.
(a Keresztes-családé volt)

Az államosítás 1950. július 28-án egy napon, egy időpontban zajlott le. Az eljárás befejezése után megalakultak a megyei, illetve budapesti gyógyszerár nemzeti vállalatok, és ezáltal lehetővé vált az ország összes gyógyszerárának egységes irányítása. Minden patika vezetőt leváltottak, és egy másik munkahelyre helyeztek át, szintén vezetői beosztásba. Az államosítás lebonyolítását, a Gyógyszerár Nemzeti Vállalat gépezetének beindítását egy Szappanos Antal nevű, Budapestről kiküldött miniszteri biztos végezte el. Ő csak egy hónapot töltött Veszprémben és a rábízott feladat elvégzése után visszament Budapestre. Igazgató utódai:

- Dabronaky Károly, ajkai bányász, 1950–1951
- Diamant Béla, budapesti fodrász, 1952 első féléve
- Ferenczi Gyula, tatai bányász, 1952 második féléve.

Az új feltételrendszerben nagyon nehezen tudtak az elvárásoknak megfelelni, mert ezek az igazgatók a szakmában teljesen járatlanok, politikailag azonban megbízható munkások voltak. E kényszerhelyzetben alakult ki országszerte a szakfelügyelő-főgyógyszerészi hálózat. 1953. január 1-től az igazgatói székbe Ostoros György személyében érettségizett ember került a vállalat-hoz a Népjóléti Minisztériumból, aki a későbbi években jogász-doktori diplomát szerzett.²

A megye gyógyszeráraként a szükségletet Budapestről, a Gyógyárértékesítő Vállalattól szerezte be. A vállalatokat országos csúcsszerv irányította. Veszprémben a város kilenc különböző pontján voltak gyógyszerárak.

Az általános decentralizálási elveknek megfelelően 1957-től a gyógyszerár vállalatok felügyelete és irányítása a megyei tanács hatáskörébe került. Ezzel egyidőben az elnevezésük is országosan megváltozott. A helyi vállalat a „Veszprém Megyei Tanács Gyógyszerári Központja” elnevezést kapta a Veszprém, Kossuth Lajos utca 23. szám alatti székhellyel.

Ettől az időponttól kezdve a gyógyszerári központok felett a jogkört a Veszprém Megyei Tanács VB. Egészségügyi Osztálya gyakorolta. Az egészségügyi osztályok feladatkörébe került a gyógyszerellátás szervezése, felügyelete, irányítása és ellenőrzése.

A feladatok megoldására az egészségügyi osztályon főgyógyszerészi állást szerveztek.

Az első megyei főgyógyszerész dr. Szekeres Sándor volt 1957–1958 között. Őt követte Szávai Aurél 1958-tól 1968-ig, Egerváriné dr. Nagy Mária 1968–1975, Felföldy Sándor 1975–1977, Halasy Hedvig 1977–1984, dr. Lakatos Lászlóné 1985–1986, 1986-tól az osztály megszűnéséig Felföldy Sándor.³

Jegyzetek

¹A Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1950. évi 25. számú törvényerejű rendelete a közforgalmú gyógyszerárak állami tulajdonba vételéről In: Magyar Közlöny 1950. 127. sz. (1950. júl. 28). – p. 941–942., valamint A népjóléti miniszter 3.170-1/1950. (X. 26.) N. M. számú rendelete a közforgalmú gyógyszerárak állami tulajdonba-vételéről szóló 1950. évi 25. számú törvényerejű rendelet végrehajtásáról In: Magyar Közlöny 1950. 180. sz. (1950. október 26.). – p. 1400–1403.

²Adatközlő Peintler László 1950-ben kinevezett raktárvezető

³Dr. Hegyi István megyei orvos gyűjtése alapján

GYÓGYSZERTÁRI KÖZPONTI SZÉKHÁZ ÉPÍTÉSE

A Kossuth u. 23. szám alatti épületben működtetett gyógyszerertári központban az elviselhetetlen zsúfoltság következtében már elemi erővel lépett fel egy tágasabb, minden igényt kielégítő gyógyszerertári székház megépítése. Létjogosultságát igazolja, hogy például csak az anyagraktár 197 m²-nyi területet foglalt magában, de még ez is több telephelyen működött. Az egyik a Kerbolt-féle volt patika helyiségeit vette igénybe. Az új központi székház és raktár, az ún. "DECENTRUM" a Veszprém Megyei Tanács beruházási segítségével, 13 millió forintos költséggel készült el a Budapest és a Kabay János utca saroktelkén. A piros téglapépület tervezője Ráczy György (IPARTERV) volt.¹ A ház 1957–1963 között épült fel, ahova 1963 tavaszán költöztek be. Az utcai előkertben Kerényi Jenő szobrászművész "Kígyós nő" című alkotása áll.

A helyi újság szerint "olyan megyei gyógyszerertári központot építünk, amelyik egész Veszprém városának ékességére válik."² E kétemeletes épületben helyezték el az összes irodát, valamint a galenusi és analitikai laboratóriumokat. A gyógyszereket három szinten elkülönítve tárolták, így a gyógyszerkülönlegességeket, az alapanyagokat, a kötszereket és a gyógyászati segédeszközöket. Ebből a központból látták el a megye összes gyógyszerertárát. Kezdetben vonaton, majd saját tehergépkocsikkal bonyolították le a gyógyszerek kiszállítását. Ennek a hatalmas gyógyszerellátási folyamatnak volt egyik irányítója évtizedeken keresztül dr. Pethő Árpádné Bentzik Edit gyógyszerész.³

Jegyzetek

¹Ráczy György: Gyógyszerertári központ, Veszprém In: Magyar Építőművészet, 1964. 3. sz. – 34–35. p.

²Az ország legkorszerűbb gyógyszerertári központja épül Veszprémben In: Közép-dunántúli Napló, 16. évf. 8. sz. (1960. jan.12.). – p. 2. p.

³Ostoros György: 25 éves a szocialista gyógyszerészet Veszprém megyében. – Vp. : Veszprém Megyei Tanács Gyógyszerertári Központja, 1975. – p. 25–32.

SZAKFELÜGYELŐI LABORATÓRIUM¹

A gyógyszerárak állami kezelésbe vétele után megkezdődött a gyógyszerészi munka szakmai színvonalának emelése. Ennek egyik lehetősége volt megfelelő szakemberek bevonása, akik azzal foglalkoznak, hogy kidolgozzák azokat a vizsgáló módszereket, amelyek a gyógyszerárban elkészített gyógyszerek kémiai ellenőrzését teszik lehetővé. A cél az volt, hogy az ilyen vizsgálat a gyógyszerárak közelében legyen és ilyen módon tehermentesítsék a korábban is működő országos közegészségügyi hatóságot. Így jött létre minden megyei központban az igazgatók mellé rendelt főgyógyszerészek irányítása alatt működő szakfelügyeleti osztály. Az itt dolgozó szakfelügyelő egyik fő feladata volt az, hogy rendszeressé tegye a betegek számára a biztonságos gyógyszerhez jutást. A gyakorlatban ez úgy valósult meg, hogy a gyógyszerárban készített gyógyszer helyben mintavételezték, és a gyógyszerári ellenőrző munkájukat követően a mintát magukkal vitték a megyei laboratóriumba, ahol azt maga a mintavételező mérte meg.

Veszprémben az első ismert vezető szakfelügyelő dr. Kerbolt Kornél volt, akinek gyógyszerárát előtte államosították. Rendkívül sokoldalú, nagy tudással rendelkező gyógyszerészdoktorként olyan vizsgáló módszereket dolgozott ki, melyeket az ország új szakfelügyelőinek alapozó tanfolyamán tanítottak, s a későbbiekben ezekkel a módszerekkel dolgoztak.

Dr. Kerbolt Kornél megszervezte a veszprémi szakfelügyelői laboratóriumot, amit a Kossuth utcai földszintes házban üzembe helyezett. A laboratóriumi felszereléshez biztosított nagy teljesítményű mikroszkópot, hitelesített, Bécsből származó mérőeszközöket, magyar és idegennyelvű szakkönyveket. Kerbolt doktor nagy érzéssel fordult a gyógyszerárak modernizálása felé, számos készülékét, technikai javaslatát országosan bevezették.

1956 után, a központban történő átszervezés során néhány hónapra Kovács Pál lett a szakfelügyeleti osztály vezetője.

1958-ban Mohay Jenő vette át az irányítást. Buftya László szakfelügyelő később állt munkába. A laboratóriumban a nélkülözhetetlen folyamatos analitikai kémiai feladatokat Mohayné Farkas Judit 1960-tól 1993-ig látta el, mint a szakfelügyelői osztályba helyezett analitikus gyógyszerész.

A szakfelügyelői laboratóriumban jelentős változás következett be, amikor 1963-tól a teljes központ átköltözött az új épületbe, ahol lényegesen javultak az elhelyezési körülmények.

A korábbi két kis helyiség helyett öt szobába került a szakfelügyeleti osztály, amelyben mód nyílt a műszeres vizsgáló eszközök beszerzésére és használatára. Az eleinte 120 m²-es, majd a későbbiekben 160 m²-re bővült helyiségekkel lehetőség nyílt a legkorszerűbb analitikai műszerek beszerzésére és széleskörű továbbképző rendezvényekre.

A laboratórium műszerei között már alkalmazásra kerülhettek a modern elektrokémiai eszközök, így a négyesöghullámú polarográf, automatikus potenciometriás titráló berendezés, valamint konduktometriás, dielektrometriás mérőkészülékek. Az optikai berendezések közül számítógépes kapcsolattal bíró Simazu gyártmányú folyadékkromatográf, valamint Simazu spektrofotométer, sőt atomabszorpciós spektrofotométer tette lehetővé a gyakorló gyógyszerészek továbbképzését és a gyógyszerészdoktori munka elvégzését.

A laboratóriumban az utolsó három évtizedben a vezetővel együtt a következő szakfelügyelők dolgoztak: Hortobágyi Győző, Buftya László, Götz Miklós, dr. Mészárosné Szita Mária, Lajos Gáborné dr., dr. Hertelendy Imre és dr. Steindl Katalin, továbbá Mohayné dr. Farkas Judit, mint analitikus gyógyszerész. Általában két szakfelügyelő munkálkodott ebben az időszakban egyszerre, feladatuk a gyógyszerertárak ellenőrzésén kívül a laboratóriumi munka volt.

Az osztály feladatához tartozott a központ másik osztályának, a galenusi laboratóriumnak a készítményeit megvizsgálni és kiadását jegyzőkönyvileg engedélyezni. Általában éves szinten 6000–7000 vizsgálat történt. Továbbá az osztály feladata volt a nagykereskedőktől kapott magisztrális alapanyagok azonosító és tartalmi ellenőrzése, a kiadás engedélyezésének dokumentálása. A leírtakból kitűnik, hogy a gyógyszerertárakban kizárólag szigorúan ellenőrzött alapanyagokat használtak fel a gyógyszerkészítéshez.

Főgyógyszerészek

Dr. Szávai Aurél
1958–1968 között
megyei főgyógyszerész

Dr. Mohay Jenő
1958–1990-ig
vezető szakfelügyelő
1991–1996 között
megyei tiszti főgyógyszerész

Az alapanyagokon kívül a laboratóriumban kerültek bevizsgálásra a nagykereskedőtől küldött gyógyszerkülönlegességek. Ezeknek minden, egy időben gyártott és azonos számmal kiadott sorozatát a szakfelügyelői laboratórium ellenőrizte. Figyelte a készítmények csomagolásának sérülésmentességét és az esetleges bomlási tüneteit. A gyógyszerraktár munkáját a szakfelügyelők ellenőrizték, azonban a laboratóriumi vizsgálatokat az analitikus gyógyszerész végezte, és azok megfelelése esetén a kiadást jóváhagyta.

Mindezek a biztonsági vizsgálatok a Gyógyszertári Központ 1996. évi eladása után megszűntek, helyette a gyógyszerek útjának csak az adminisztrációja maradt meg. Ez azt jelentette, hogy a minőségért a gyártó felel, de a több kézen átmenő további garanciák csak feltételezhetők.

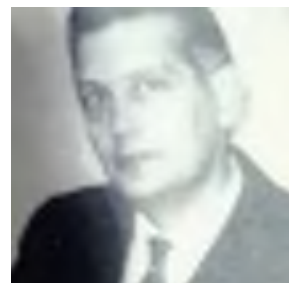
A kiváló műszeres ellátottság számos továbbképzésre adott lehetőséget. Így először 1962-ben Mohay Jenő vezető szakfelügyelő és vele egy időben Mohayné Farkas Judit analitikus gyógyszerész védte meg doktori értekezését a szegedi Gyógyszerész Karon. Majd évekkel később dr. Mohay Jenő a Magyar Tudományos Akadémián megvédte a kémiai tudományok kandidátusi címét. A vezető szakfelügyelő doktori iskolát is bevezetett a rendelkezésre álló műszerek felhasználásával.

1975 után többségében atomabszorpciós témában gyógyszerészdoktori szigorlatot tett:

1. Veres Mária; 2. Ellmann Mária; 3. Borbély Gabriella (Chinoin Gyógyszergyárból); 4. Szrága László; 5. Végh Zsolt; 6. Németh Helga; 7. Kardos Katalin; 8. György László; 9. Cseh János; 10. Hertelendy Imre; 11. Lajos Gáborné; 12. Götz Miklós.

Az itt felsorolt gyógyszerész kollégák általában több éves műszeres tapasztalatokkal szereztek meg doktori címüket és analitikus tudásukat. Az azóta született törvény minden gyógyszerész végzettséggel gyógyszerészdoktori címre ad jogosultságot.

Veszprém Megyei Gyógyszertári Központ igazgatói

Dr. Ostoros György
1953–1978

Dr. Felföldy Sándor
1979–1990

Dr. Weltler János
1991 – 1996

Jegyzet

¹Ez a fejezet dr. Mohay Jenő nyugalmazott megyei tisztii főgyógyszerész, vezető szakfelügyelő visszaemlékezése alapján készült

GALENUSI LABORATÓRIUM

A galenusi laboratórium a Veszprém Megyei Gyógyszertári Központ önálló üzemi egységeként működött.

Az első, egy helyiségből álló galenusi laboratóriumot 1955-ben hozták létre, és nagyon mostoha körülmények között üzemeltették, először egy Rákóczi téri¹ épületben. Vezetője 1967-ig Hajnóczy Aladár gyógyszerész-vegyésszmérnök, helyettesei Kerbolt Kornélné, majd Csányi Piroska, végül Náray Gézáné gyógyszerészek voltak.

A galenusi laboratórium működési szabályzatát az egészségügyi miniszter 110/1956./Eü.K.2 szám alatt adta ki. Az utasítás alapján itt olyan gyógyszereket készítettek, amelyekkel a gyógyszergyárak nem látták el a patikákat vagy csak csökkentett mennyiségben készítették. Ilyen volt például a Ringer-oldat, láz- és fájdalomcsillapítók, végbélkúpok stb. Készítettek anyarozsból is gyógyszert, amelyet szüléseknél vérzéscsillapítóként használtak.²

1963-tól az új gyógyszerertári központ székházban már 300 m² alapterületen, öt helyiségből álló infúziós és hat helyiségből álló gyógyszerkészítő részleg állt rendelkezésükre. A megnövekedett feladatok ellátására minden igényt kielégítő gépi felszerelést és műszereket állítottak be, így pl. SIMAX desztilláló készüléket, granulátumkészítéshez dagasztógépet, elektromos őrlőgépet, kúpkiöntő készüléket, tablettázógépet. (Egy gép teljesítménye 10–13000 tableta/óra, melynek különösen influenza idején volt nagy jelentősége a C-vitamin-gyártásnál.) Nemcsak gyógyszerek előállításával foglalkoztak, hanem különböző vizsgáló vegyszereket, mérőoldatokat is létrehoztak. Az itt elkészített gyógyszerek vizsgálatát egy másik szakfelügyelői laboratóriumi szakgyógyszerész végezte el analitikai-kémiai módszerekkel.

A laboratóriumot 1967 után Buftya László, Mile Imre, Náray Gézáné Varga Zsuzsanna vezette.

Jegyzetek

¹ Korábban Búzapiac tér

² Gyógyszergyártás Veszprémben In: Középdunántúli Napló, 1. évf. 280. sz. (1957. nov. 27.). – p. 4.

INTÉZETI (KÓRHÁZI) GYÓGYSZERTÁR

A kórház betegeinek gyógyszerellátásával kapcsolatban a legrégebbi adatunk 1842. október 12-ről maradt fenn. Ekkor a kórház sebésze, Varga János egy panaszbeadványában – többek között – az alábbi szöveget jegyezte le: „Minden, a környéken lévő és gyógyszernek használható füveket, gyökereket magam a betegápolónővel összeszedtem, és a betegek segítségére használtam. Az orvosságok nagy részét magam készítem, mert ehhez tudományom van...”¹

A későbbi idők folyamán a Fekete Sas Gyógyszertár szállította a kórház részére a szükséges gyógyszereket. Az 1900-as évek elejétől (amikor megnyílt a sebészeti osztály, melynek helyén 2016-ban épült az onkológiai centrum) egy műtősnő kezelte a gyógyszereket, majd dr. Smilovits Imre tiszteletdíjas röntgen-labor főorvos felügyelte a gyógyszerek kezelését, elszámolását.

1945-től dr. Bárány János röntgen-főorvos felügyelete mellett zajlott, illetve munkaköri kötelezettsége közé tartozott a gyógyszer-elszámoltatás. Egy-egy rátermettebb nővér kezelte a gyógyszereket, vezette a nyilvántartást, hogy melyik osztályvezetőnek, milyen és mennyi gyógyszer adott ki a kézraktárnak nevezhető gyógyszerertárból. (Ekkor már volt belgyógyászati, sebészeti, szülészeti és fertőző osztály.) Az osztályvezető ápolónő, a csatolt lapon látható elszámolás szerint, név és darabszám beírásával számolt el a gyógyszerrel. A használt gyógyszer nevét az orvos a beteg lázlapjára ráírta.

A veszprémi városi kórházat átminősítették megyei kórházzá. Új neve „Veszprém Megyei Tanács Kórháza, Veszprém” lett.²

Az első ismert, szakképzett, részmunkaidejű gyógyszerész 1951. október 15-től dr. Kovách László volt, majd őt követte – ugyancsak részmunkaidőben alkalmazva – dr. Hortobágyi Győzőné 1955 és 1957 között. A kórházi ágyak száma ekkor már 250-re emelkedett.

Ismereteink szerint az első Intézeti Gyógyszertár főállású gyógyszerértári asszisztenssel – Nesztinger Lászlóné munkába lépésével – 1968. november 1-je óta működik. A gyógyszerész felügyeletet Kissné Csányi Piroska, a Gyógyszertári Központ dolgozója előbb részmunkaidőben biztosította, majd 1970. november 29-től főállású gyógyszerésze lett a kórháznak. Ő volt a kórház első főgyógyszerésze 1970. november 29. és 1998. augusztus 31. között.

Ekkor a gyógyszerertár 160 m²-nyi területen az egykori tüdő, később a szülészet osztály épületének alagsorában volt elhelyezve. A kórházi Intézeti Gyógyszertárat 1971-ben magisztrális gyógyszerkészítő laboratóriummal bővítették és a diplomás gyógyszerészi létszámot dr. Primász Péterné gyógyszerész alkalmazásával két főre növelték.

Kissné Csányi Piroska
a kórház első gyógyszerésze

Az épület nyugati felének alagsorában működött az Intézeti Gyógyszertár

Mennyiségi és minőségi fejlődést jelentett, amikor a hajdani Czigány-dombon 1995-ben elkészült a kórház „E” épülete. Az Intézeti Gyógyszertár 1995 novemberében költözött át, a kor követelményeinek megfelelő 600 m²-nyi területre, ahol azóta is működik.

Jegyzetek

- ¹ Varga János seborvos panaszos levele a veszprémi Városi Tanácshoz 1842. október 12-én In: Hoga György: A veszprémi kórház története. – Vp.: VMTVB Műv. Oszt., 1983. – p. 200.
- ² Egészségügyi Minisztérium 3410/SZ/11–23/1950 sz. rendelet In: Hoga György: A veszprémi kórház története. – Vp.: VMTVB Műv. Oszt., 1983. – p. 117.

A GYÓGYSZERTÁRAK MAGÁNOSÍTÁSA (PRIVATIZÁCIÓJA)

Az 1989/90. évi rendszerváltás utáni időkben megkezdődött az egészségügyi ellátás korszerűsítése, átszervezése a gyógyszerellátás terén is.

Az 1991. évi XI. Törvény alapján létrejött az ÁNTSZ (Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat) tiszti főgyógyszerési hálózat, mely átvette az addig a tisztiorvosi hálózat által gyakorolt munkakört. Az állami ellenőrzési feladatot a főgyógyszerészeti hálózatra bízta. A gyógyszertárak létesítésére és működtetésére vonatkozóan új szabályzatot adtak ki.¹ Az ÁNTSZ-nél az első megyei tiszti főgyógyszerész dr. Mohay Jenő volt 1991-től 1996-ig. Őt követte Antal Csaba, majd Vágóné dr. Nagy Zsuzsanna.

Az alapok lerakása után az 1992. évi 55. sz. és az 1993. évi 54. sz. törvényben rögzített elvek alapján, az állam vállalkozói vagyonára vonatkozó törvények alapján magánosították a gyógyszertárakat. A tulajdonosi jogot a Veszprém Megyei Önkormányzat gyakorolta. A privatizáció lebonyolítására a megyei közgyűlés – többek között – Bernáth Ildikót delegálta a Privatizációs Bizottságba. A gyógyszertárak értékesítése nyilvános licittel zajlott. Azt a pályázatot fogadták el és az a személy kapta meg az eladásra szánt patikát, aki a legtöbbet kínálta érte. Fő szempont volt, hogy lehetőleg a patikában dolgozó személyi jogos gyógyszerész vigye tovább a privatizáció után a patikát. Azért, hogy a munkavállaló ne kerüljön az utcára, a jogutód köteles volt az alkalmazottat megtartani. Optimális privatizációs bevételt kívántak elérni. A privatizációs időszak alatt nem volt sem politikai, sem gazdasági botrány, feljelentés vagy munkaügyi per.²

Veszprém városában, illetve egész Veszprém megyében 60 gyógyszerárkerület került eladásra, amely patikák korábban a Reginapharma Rt. hálózatahoz tartoztak. A bevételek 630 millió forint lettek. A nagykereskedelem és a központ privatizálására csak a patikák eladását követően került sor. A nagykereskedelmi tevékenységet 250 millió forintért vette meg a Hungaropharma Zrt. Mivel a patikák elidegenítése következtében a komoly értéket képviselő műszerekre nem volt tovább szükség, azokat átadták a Budapesti Orvostudományi Egyetem Gyógyszerészeti Kara egy-egy intézetének.

A helyi sajtóból arról értesülhettünk, hogy a veszprémi patikák kiárulása sikertörténet volt. A cikk tájékoztatása szerint: „... Veszprém megyében, így a megyeszékhelyen is gazdára talált a korábban megyei gyógyszerárkerület központ, majd a Reginapharma Rt. által működtetett kilencből nyolc [patika]. (Nem kelt el a Völgyhíd gyógyszerárkerület, ... ennek fő profilja állatgyógyászati szerek forgalmazása volt.) Miközben négy magánpatika kezdte meg működését Veszprém-ben. ... A Hungaropharma Rt. 250 millióért vette meg a nagykereskedelmi tevékenységet, az azonban a privatizált patikák vezetőin múlik, hogy velük, vagy más céggel kötnek szerződést.”³

2007. májusára felépült a 2000 m² hasznos alapterületű hatalmas, modern gyógyszerárkerület, ahonnan több dunántúli megye közforgalmú gyógyszerárkerületét látják el, így Veszprémet is. A gyógyszerforgalmazással kapcsolatos nagykereskedelmi, regionális árúellátó tevékenységet ez a központ, a Hungaropharma Zrt. Veszprémi Logisztikai Központja végzi.

A központ igazgatója dr. Bibor István volt 1996. november 1-től 2012. december 15-ig. Bibor doktor volt az utolsó gyógyszerész végzettségű igazgató a veszprémi Hungaropharmánál.

Veszprém Megyei Gyógyszerárkerületi Központ épülete a Kabay utcában

Hungaropharma Zrt. épülete a Dornyai Béla utcában

Jegyzetek

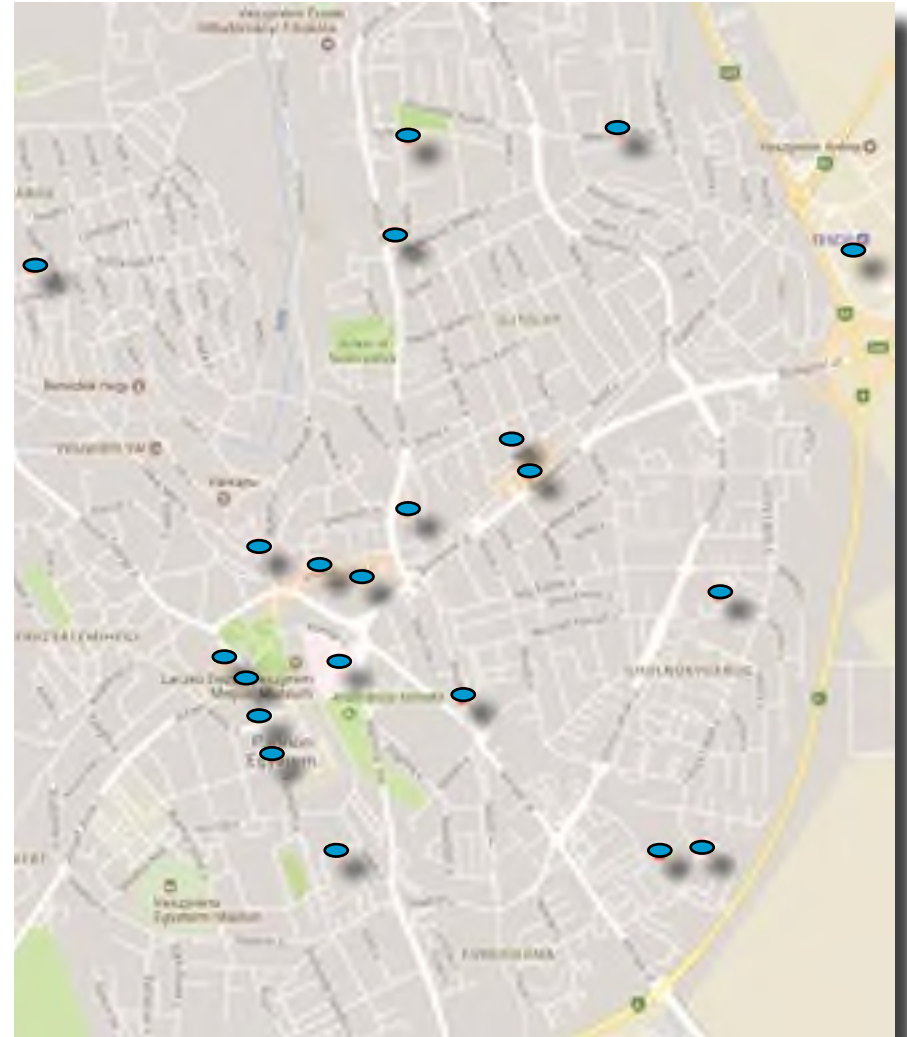
¹9/1990/III.28/ SZEM rendelet a gyógyszerészeti magántevékenység gyakorlásáról In: Magyar Közlöny, 1990. 28. sz. (1990. márc. 28.). –p. 599–601.

²Megjegyzés: A Gyógyszerárkerületi Vállalatnál az 1990 után keletkezett iratokat titkosították, csak 30 év elteltével lehet beletekinteni azokba.

³Juhász Ferenc: A patikaprivatizáció sikertörténet In: Veszprémi 7Nap, 3. évf. 20. sz. (1997. máj. 16.). – p. 6.

Városunk patikái

FEKETE SAS

Rákóczi Ferenc utca 8.

Napjainkban működő patikák közül első helyre kell sorolnunk a Fekete Sast. Ez az első és az egyetlen olyan gyógyszertára Veszprémnek, amely folyamatosan működött.

„Bár már évek óta várható volt a gyógyszertárak államosítása, mégis meglepetésszerűen hatott, hogy a Nép gazdasági Tanács 317/1950. sz. határozata alapján 1950. július 28-án a reggeli órákban, valamennyi gyógyszertárban egyidejűleg háromtagú bizottság jelent meg (az MDP küldötte, egy tanácsi dolgozó és egy felkért bizalmi) dr. Vikol János államtitkár által aláírt rendelkezéssel....

A bizottság a nap folyamán a tulajdonosok és az alkalmazottak jelenlétében leltárt készített, amely kiterjedt a berendezésen, az árukészleten kívül a készpénz, a követelések és a tartozások megállapítására is.”¹

A Fekete Sas Gyógyszertár államosításakor készült jegyzőkönyv nem került elő. A rendelet értelmében a patika vagyontárgyait (ingatlan, berendezési és felszerelési tárgyak, anyag- és árukészlet, közlekedési eszközök, készpénz, stb.) tulajdonjogát az állam szerezte meg. A leltározást végzők pincétől a padlásig lefoglalták a házat, mert úgy vélték, hogy az épület egészében gyógyszertár működik. Hasonlóan szélsőséges, nem körültekintő patika-államosítás több helyen előfordult a megyében. A veszprémi szájhagyomány szerint Karabélyos Endre gyógyszertár-tulajdonos zsebeit is kiforgatták, hogy meggyőződjenek arról, van-e nála a pénztárgépből kivett pénz.

Karabélyos Endre gyógyszerész
(1900-1972)
a Fekete Sas utolsó tulajdonosa

A Rákóczi út 8. szám alatti épület államosítása ellen Karabélyos Endre fellebbezést adott be. A Veszprém Megyei Tanács III. Igazgatási Osztálya 1951. január 30-án, a helyszínen felülvizsgálatot tartott dr. Csepreghy István tanácsi főelőadó vezetésével. A bizottság megállapította, hogy az épületnek csak a földszinti részében folyik gyógyszer-tári tevékenység. Az is nyilvánvalóvá vált, hogy az emeleti részen lakik Karabélyos Endre és családja, valamint rajtuk kívül él még két család. (Csernák István és Solymosi Józsefé). Ezek alapján a korábbi határozatot módosították és mindenki a lakásában maradhatott.²

Az államosítás után, a rendelkezésnek megfelelően, a gyógyszer-tár a 7/43 számot kapta, de a helybeliek továbbra is a régi tulajdonos neve alapján azonosították be a patikát. A 7-es szám Veszprém megyét jelentette, a 43-as szám pedig a megyén (városon) belüli sorszámmot.

Az államosítások után minden korábbi vezetőt másik gyógyszer-tárba helyeztek át, eredeti helyén senki sem maradhatott.

A patika vezetésével először 1950. augusztus 1-től Hajnóczy Aladárt bízták meg. A kiválóan felkészült szakembert azonban rövidesen a megalakult Gyógyszertári Központban, a főgyógyszerési teendők ellátására nevezték ki. Ezután 1951-ben Duha Tivadarné irányította a gyógyszer-tárat, őt követte 1952–1953 között dr. Pethő Árpádné sz. Bentzik Edit. Vezetői rátermettségével és munkaszeretetével kitűnt a pályatársai közül, ennek alapján 1953-tól a központ Gyógyszer gazdálkodási osztályának vezetője lett. Őt követte 1953-ban Rimai István, 1954–1955 között Felföldy Sándor, 1956-tól 1958-ig Hortobágyi Győző, 1958–1968 között Parragh Jenőné. 1968-tól 1985-ig dr. Nagy Jenő kapott megbízást, aki korábban a honvédségnél honvéd gyógyszerészként dolgozott. Nagy szakértelemmel és szeretettel foglalkozott gyógynövényekkel is, felsőőrsi telkén gyógynövénytermesztő bemutatókat, ismertető előadásokat tartott. Őt követte 1985–1993 között Halasy Hedvig, aki korábban a Veszprém Megyei Tanács Egészségügyi Osztályának megyei főgyógyszerésze volt.

A Fekete Sas Gyógyszertár 1993-ig központilag kiemelt, nagy forgalmú patika volt. Éjjel-nappal ügyeletet tartottak és a külföldi gyógyszerek kiadására ez volt a kijelölt helyszín. Még a külföldi rokon által ajándékba küldött, életmentő gyógyszert is csak itt lehetett átvenni.

Kiemelt gyógyszer-tárként a rájuk bízott feladatot nagyobb létszámmal látták el: 8 gyógyszerész, 10 asszisztens, 4 tanuló asszisz-

tens és 2 pénztáros teljesített szolgálatot.³

1993-ban a Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzatának márciusi közgyűlésén jogi és etikai kérdésekről váltott ki heves vitát a Rákóczi út 8. szám alatti ingatlan elidegenítését tárgyaló napirend.⁴ „Az önkormányzat tavaly már kis híján eladta az akkor szakértő által 20,3 millió forintba becsült, rossz állapotban lévő épületet. Az ingatlant azóta azonban a több ízben kiírt pályázat ellenére sem sikerült értékesíteni, mert az ár magasnak bizonyult és a gyógyszertár működtetési kötelezettsége is elriasztotta az érdeklődőket. A gyógyszertárat üzemeltető Reginapharma Gyógyszerkereskedelmi Vállalat le is mondott elővásárlási jogáról. Az eladási ár ismeretében azonban újra bejelentette azt. Végül párás vita után a közgyűlés 12 igen, 5 nem és 6 tartózkodással úgy döntött, hogy az épületet három éven belüli felújítási kötelezettséggel, a gyógyszertár működtetésének szerződésbeni aláírásával, 8 millió forintért eladja az egyetlen pályázónak, Fekete Istvánnak”⁵

A Fekete Sas Patika 1993-ig a Gyógyszertári Központ jogutódjához, a Reginapharma Gyógyszerkereskedelmi Vállalathoz tartozott. A magánosítás utáni években Tóth Miklósné Arnhoffer Teréz gyógyszerész vezette, mint társtulajdonos, három gyógyszerésszel és két asszisztenssel 2009. június 30-ig.

2009. július 1-től jelenlegi személyi jogos tulajdonosa és a helyiség bérlője Ulbrechtné dr. Kispéter Márta szakgyógyszerész. Időközben lezajlott a patika liberalizáció⁶, melynek következtében sorra nyíltak a gyógyszertárak a városban. A lecsökkent forgalmat most két gyógyszerésszel és két asszisztenssel látják el.

A patika külső formája változatlanul maradt meg⁷ az idők folyamán: az 1880 körül készült neoreneszánsz tölgyfa portál és kirkat a környező épületekkel együtt (Rákóczi utca 1–7. és Rákóczi utca 2–8.) műemléki jelentőségű területként védettséget élvez.⁸

A Gyöngy Patikák tagja.

Jegyzetek

¹Böszörményi János, Zborai Bertalan: A magyar gyógyszerészet helyzete az 1945 utáni években In: Orvostörténeti közlemények 117–120 / főszerk. Antall József. – Bp.: SOMKL; MOTESZ MOT, 1987. – p. 76.

²dr. Csepreghy István visszaemlékezése

³Nagy Jenő p. 9.

⁴Jegyzőkönyv a Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzatának 1993. március 26-án megtartott közgyűléséről. – kézirat. – Vp.: VMJVÖ, 1993. – p. 26–30.

⁵Döntés után In: Veszprémi Hét, 2. évf. 13. sz. (1993. ápr. 2). – p. 5.

⁶2006. évi XCVIII. törvény a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászati segédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól In: Magyar Közlöny, 2006. 146. sz. (2006. nov. 29). – p. 11173–11200.

⁷Vida Mária: Patikamúzeumok – műemlékpatikák Magyarországon. – Bp.: SOM KL, 1996. – p. 114.

⁸Veszprém megye műemlékjegyzéke / Országos Műemléki Felügyelőség. – Bp.: ÉVM ÉTK, 1967. – p. 17.

Gyógyszertartó (ostya)
boríték

KÍGYÓ GYÓGYSZERTÁR

Ördögárok utca 4.

A gyógyszertárat 1954-ben, az akkor hatalmas fejlődésnek induló Hóvirág lakótelep¹ első között megépülő bérházában, az 1. sz. épület C. lépcsőházában helyezték el.

A lakótelep bővülésével az 1960-as évek végére bölcsődét, különálló épületben orvosi rendelőt és gyógyszertárat is építettek a Martos Flóra u. 4. szám alá.² Egykori vezetői Karabélyos Endre, majd Buftya Lászlóné gyógyszerészek voltak.

Az 1996-os patikaárverezés idején a Reginapharma tulajdonából licitálás útján a Medicina 42. Bt. tulajdonába került át. A gyógyszertár jelenlegi tulajdonosa, egyben vezetője, Klein Mihályné dr.; munkatársai két beosztott gyógyszerész és három szakasszisztens. A Gyöngy Patikák tagja.

Az épületegyüttesben ma is felnőtt és gyermek körzeti orvosi rendelő és védőnői szolgálat működik.

Jegyzetek

1 Korábbi nevén Kiss Lajos lakótelep

2 Jelenleg Ördögárok utca

DÓZSAVÁROSI GYÓGYSZERTÁR

Táncsics Mihály utca 1/A.

A Dózsa városban 1955-től létesített gyógyszertár először a Ságvári téren¹ a Payer-vendéglő épületében működött, ahonnan 1980. január 1-jén költöztek át a Dózsa térre. A patika vezetője az első naptól 1992-ig dr. Pávics László szakgyógyszerész volt. Az épületegyüttes a felnőtt- és gyermekorvosi rendelőt, védőnői szaktanácsadót, északkeleti része pedig a gyógyszertárat foglalja magában. A Csillag Patikák tagja.

A patika jelenlegi személyi jogos vezetője Novákné dr. Illés Tímea szakgyógyszerész, egy szakgyógyszerésszel és négy szakasszisztenssel és egy asszisztenssel dolgozik.

A Dózsa városi Gyógyszertár dolgozói 1980 körül.

- Álló sor: 1. Kutas Bori; 2. Debreczeni Lászlóné;
3. dr. Pávics László gyógyszertárvezető; 4. Brezo Magdolna gyógyszerész;
5. Nágl Marianna asszisztens; 6. Szalay Ilona gyógyszerész.
Ülő sor: 7. Szentgyörgyi Sándorné; 8. Orbán Jánosné; 9. Szilágyi Lászlóné;
10. Kissné Vilma; 11. Csaba Ferencné; 12. Rádóczy Miklósné

Jegyzet

¹ Mai nevén Völgyhíd tér

JUTASI ÚTI GYÓGYSZERTÁR

Jutasi út 59.

1971-ben kezdték el építeni a város legnagyobb lakótelepét, ahol Veszprém lakosságának jelentős része él. A Jutasi úti lakótelepre „mintegy 3 000 lakás épült, az itt élő emberek száma pedig elérte a tízezret. Éppen ezért olyan nagyságrendű, s minőségű gyógyszertárat kellett itt létesíteni, amely magas szinten tudja kielégíteni a városnyi lakosság igényeit”.²

A patika 240 négyzetméternyi alapterületen korszerű berendezéssel, a dolgozók számára megfelelő szociális helyiséggel és steril gyógyszerkészítéshez antiszeptikus helyiségcsoporttal készült el a VÁÉV és a Veszprém Megyei Beruházási Vállalat közreműködésével.³

1977. október 24-én nyitották meg a 7/61 sz. új gyógyszertárat, vezetőjévé pedig dr. Sóskuthy Istvánt nevezték ki, aki előtte friss diplomásként, 1956-tól a Fekete Sas gyógyszerésze volt.

Az állami gyógyszertárak privatizációján a patikát a legtöbbet ígérőnek adták oda. Licit útján a patikavásárlási jogot dr. Sóskuthy István nyerte meg, így lett önálló patikus, melynek jelenleg is tulajdonosa és szakmai vezetője. Egy gyógyszerésszel és három asszisztenssel dolgoznak. Az Alma Patikák tagja.

A rendszerváltás utáni harmadik magángyógyszertár társtulajdonosa, egyben vezetője,
dr. Sóskuthy István

Jegyzetek

¹Korábbi nevén Felszabadulás úti

²Új gyógyszertárat adtak át Veszprémben In: Napló, 33. évf. 251. sz. (1977. okt. 25.). – p. 1.

³Uo.

ARANY OROSZLÁN GYÓGYSZERTÁR

Kossuth Lajos utca 9.

A Kossuth utcán korábban is működött már patika a 21. sz. alatt, melyet lebontásra ítélték.

Ez a Kossuth L. u. 9. szám alatti ház eredetileg földszintes volt, amelyben a Nagyvázsönyből idetelepült Hoffmann Géza asztalosmester az 1920-as évek elejétől bútörüzletet működtetett. A Kossuth Lajos utca átépítésekor lebontották az épületet.¹ 1979-től gyógyszertár üzemel a Ruttkai Gyula tervezte többszintes házban.²

A szocialista rendszerben elrendelteknek megfelelően 7/42 számot viselő patika hagyománytiszteletből vette fel az "Arany Oroszlán" nevet, mely elnevezést korábban, az 1950. évi államosítások előtt a Kerbolt-féle gyógyszertár használt.

Volt vezetői: Hajnóczy Aladárné, dr. Pleva Lászlóné, Lajosné dr. Koppány Ildikó, Hertelendy Imre, Antal József és dr. Steindl Katalin.

Dr. Bán Magdolna a vezető gyógyszerész, egy beosztott gyógyszerész és három szakasszisztens segíti munkáját. A Csillag Patikák tagja.

Jegyzetek

¹Márkusné Vörös Hajnalka: Vásárállítás. – Vp. : MNL VeML, 2015. – p. 56–59. – (Veszprémi Kaleidoszkóp, 2.)

²Új gyógyszertár a veszprémi belvárosban In: Napló, 35. évf. 78. sz. (1979. ápr. 3.). – p. 2.

TÜNDÉRKERT GYÓGYSZERTÁR

Március 15. utca 4/B.

Az egykori Veszprém Megyei Gyógyszertári Központ hozta létre a korábban „Fagyöngy”, jelenleg „Tündéerkert” néven működő patikát.

A privatizáció idején, 1996-ban vásárolta meg a Fagyöngy 2000 Bt., melynek tulajdonosai Kuczi Istvánné – személyi jogon – és Lajos Gáborné gyógyszerészek voltak. A működtető betéti társaságot 2010. augusztus 1-től értékesítették és új tulajdonosa dr. Alfási Tünde személyi jogos gyógyszerész lett. A Gyöngy Patikák tagja.

A Tündéerkert Gyógyszertár egy kilencszintes panelház földszintjének északi oldalán működik a lakótelepen. Hagyományos gyógyszerertári szerepen túl gyógyszerészeti gondozást is végeznek.

Tulajdonosa, egyben vezetője, dr. Alfási Tünde. Két gyógyszerésszel és két szakasszisztenssel dolgozik.

ARANY HOLLÓ GYÓGYSZERTÁR

Madách Imre utca 4.

A rendszerváltás után 1990-ben létesült. Ez volt az első magán-gyógyszertár. Létrehozója – egyben tulajdonosa – Lajos Gáborné dr. Koppányi Ildikó, aki a pápateszéri gyógyszertár vezetője, majd szakfelügyelő a Gyógyszertári Központban, aztán 1990-ig a Kosuth Lajos utcai Arany Oroszlán gyógyszertár vezetője volt.

A Madách Imre utca 4. számú, 1960-ban épült családi házat a szükséges bővítésekkel alakították át gyógyszertár működtetésére is alkalmas épületté.

Dr. Kovács György városi főorvos igazolásában indokoltnak tartotta magánvállalkozású gyógyszertár létesítését, mivel „közvetlen környezetében három orvosi rendelő működik”.¹

Az ünnepélyes megnyitó 1990. október 12-én volt, melyen részt vett dr. Piri Ida megyei tiszti főorvos is.²

A gyógyszertár vezetője Lajos Gáborné dr. Koppányi Ildikó szakgyógyszerész. Munkatársa egy szakasszisztens.

Lajos Gáborné dr. Koppányi Ildikó
gyógyszertár-tulajdonos

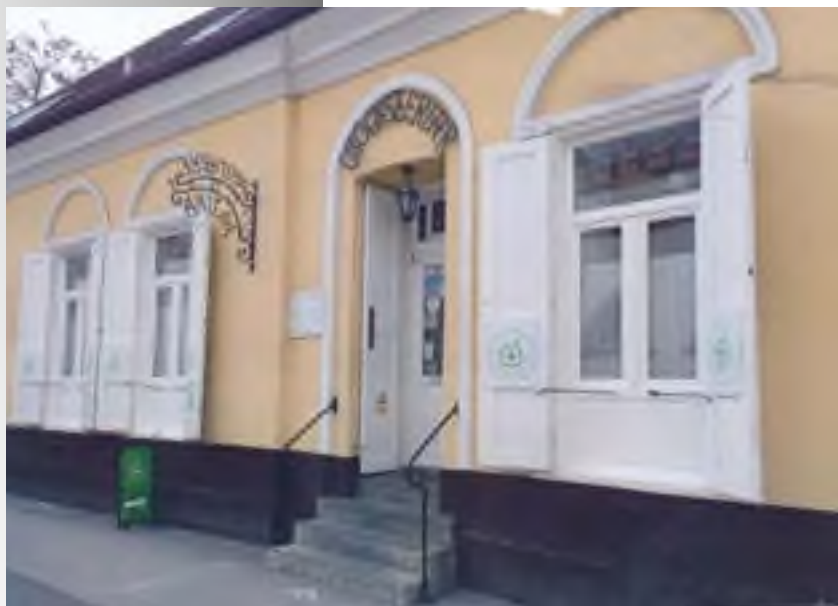
Jegyzetek

¹Veszprém Városi Tanács VB Egészségügyi Osztálya dr. Kovács György városi főorvos 1990. március 27-én kelt Igazolása magánvállalkozású gyógyszer-tár létesítéséről. – Magántulajdonban

²Értesítem kedves betegeimet... In: Napló, 46. évf. 242. sz. (1990. okt. 15.)
– p. 5.

FEHÉR ÜRÖM GYÓGYSZERTÁR

Iskola utca 3.

Az 1989/90. évi rendszerváltás után Veszprémben ez volt a második magánpatika. Létrehozója és tulajdonosa dr. Pávics László¹ gyógyszerész volt. A gyógyszertár 1992-ben kezdte meg működését. A könnyebb azonosítás végett a „Fehér Üröm” elnevezést is helybenhagyta az ÁNTSZ. A köznyelv csak Pávics-patikának hívta.

Itt „az a pirula is megtalálható, ami máshol hiánycikk vagy épp elfogyott. ... Nála 16500 féle termék van, kis túlzással majdnem minden, amire az embereknek szükségük lehet.”²

Pávics László még 82 évesen is nagy teherbírással dolgozott. Az ebédidőt leszámítva reggeltől zárásig a patikában volt. Helytállt az Országos Gyógyszerészeti Intézetben és oktatott a Budapesti Orvostudományi Egyetem Gyógyszerészeti Karán is. Hűséges, kitartó párjával, De Chatel Máriával 1955-ben házasodtak össze, két gyermekük, öt unokájuk és egy dédunokájuk született. A Dózsavárosi Gyógyszertárban dolgozott, amit egészen a nyugdíjazásáig vezetett. Ekkor adódott a bérleti lehetőség a magánpatika nyitására.

Dr. Pávics László,
a gyógyszerertár létrehozója

Számtalan közéleti feladatot vállalt, többek között elnöke volt a gyógyszerészeti kamara jogelőd szervezetének. Öt szabadalmat nyújtott be, számos kitüntetést kapott, többek között a Magángyógyszerészek Országos Szövetsége Életmű-díját.³

Pávics László 2013. október 15-én bekövetkezett halála után a patikát, mint örökséget, az unokája, Majorné dr. Horváth Zsófia szakgyógyszerész vette át és vezeti azóta is munkatársaival három gyógyszerésszel és két asszisztenssel.

A patika jelenleg is a hajdani „Gaál-Patat-féle” épületben 86 m² területen működik, melyet bérelnék. Az Alma Patikák tagja.

A Pávics-féle gyűjtemény egyik
patikatárgya

Jegyzetek

¹Pávics László 1955-től vezette a 7/40. sz. gyógyszerertárat a Dózsavárosban In: Nagy Jenő p. 13.

²T. Tóth Márta: Tanulás, munka, család mellérendeltségben: beszélgetés a Pro Urbe-díjas dr. Pávics László szakgyógyszerésszel In: Veszprémi 7Nap 14. évf. 13. sz. (2008. ápr. 4). – p. 4.

³Uo.

KAMILLA GYÓGYSZERTÁR

Egyetem utca 1/B.

Az egykori Gépjavító Vállalat épületének helyén lévő bérház földszintjén működik. 1994-ben nyílt meg. Tulajdonosa az Asklepios Gyógyszertár Bt.

A gyógyszertár létesítése utáni első vezetője dr. Ostoros Györgyné Vendrő Ágnes volt. Dr. Bedéné Sággy Márta, mint személyi jogos vezető vette át a patikát 2009-ben. Jelenleg dr. József Nikola vezeti, helyettese dr. Puskás Dávid. Munkatársai egy gyógyszerész és két szakasszisztens.

ELIXIR PATIKA ÉS INTÉZETI GYÓGYSZERTÁR'

Kórház u. 1.

Az Intézeti Gyógyszertár 1995 novemberében költözött át a kórház „E” épületébe, a kor követelményeinek megfelelő 600 m² területre, ahol azóta is működik. 1996 februárjában megnyílt a kórházi gyógyszertár Elixír Patika részlege az épület főbejáratánál. A patika területe 190 m², működtetését az intézeti gyógyszertár munkatársai biztosítják.

Az Elixír Patika az intézeti gyógyszertár részeként közvetlen lakossági ellátást biztosít, hasonlóan a közforgalmú gyógyszertárakhoz. Elsődlegesen a kórházból távozó gyógyultak és a járóbeteggyógyászati ellátás igényeinek teljesítésére létesült, de a környéken élő lakosság körében is népszerűségnek örvend.

A kórház második főgyógyszerésze 1998. szeptember 1. és 2008. december 31. között Vargáné Hidasi Éva volt, aki az Intézeti Gyógyszertárat és az Elixír Patika részlegét nagy hozzáértéssel irányította.

A kórház harmadik főgyógyszerésze ugyanebben a feladatkörben 2009. január 1. óta dr. Serhalné dr. Juni Emília. Feladata az Intézeti Gyógyszertár és az Elixír Patika vezetése, valamint az, hogy biztosítsa a Csolnoky Ferenc Kórház valamennyi osztályának teljes körű gyógyszerellátását.

A kórház intézeti gyógyszertárában a feladatok és ellátási területek bővülése miatt folyamatos létszámfejlesztésre volt szükség.

Jelenleg 7 diplomás gyógyszerész, 12 gyógyszerértári szakasszisztens és 3 egyéb kisegítő munkatárs dolgozik. Az integráció következtében a Csolnoky Ferenc Kórházhoz csatolt sümegi és dobai telephelyen 1 gyógyszerész és 1 gyógyszerértári szakasszisztens dolgozik. Új feladatként a 2016-ban megnyíló veszprémi kórházi onkológiai centrum citosztatikus labor infúziókészítéséhez az Intézeti Gyógyszerértár fog gyógyszerész felügyeletet nyújtani.

Az Intézeti Gyógyszerértár gyógyszerkészítő tevékenysége ma is jelentékeny. 2014-ben 2323000 gramm (2323 kg) folyékony oldat, 623000 gramm (623 kg) kenőcs, 71000 gramm osztatlan por, 19200 db osztott por, 2700 db végbél- és hüvelykúp, valamint aszeptikusan 23100 grammnyi szemcsepp készült a magisztrális laborban.

A kórház intézeti gyógyszerértára jelenleg összesen 1093 kórházi ágy számos kiszolgáló szakrendelés és szakambulancia gyógyszer-, infúzió-, kontrasztanyag-, kötszer-, fertőtlenítőszer-, vegyszerigényét teljesíti. Szervezi a gyógyszerellátást, szakmai információt nyújt a klinikai osztályoknak, szakmai testületekben képviselteti magát, magisztrális gyógyszerert készít és az Elixír Patika részleg működtetésével lakossági gyógyszerellátást biztosít. A főgyógyszerész a kórház főorvosi szakmai vezető testületének tagja. Az intézeti gyógyszerértár dolgozói magasan képzett szakemberek, a gyógyszerészeti szakma fejlődésével és az újabb kihívásokkal kapcsolatos feladatok teljesítésére felkészültek.

Vargáné dr. Hidas Éva
1998–2008. között vezette
a kórházi gyógyszerértarat

dr. Serhálné dr. Juni Emília
2009. január 1. óta vezeti

Jegyzet

¹Ez a fejezet dr. Serhálné dr. Juni Emília osztályvezető főgyógyszerész összefoglalója

GIZELLA GYÓGYSZERTÁR

Bajcsy-Zsilinszky u. 8.

Az 1996. november 16-án felavatott patika egy bérház földszinti részén működik.¹ Jelenlegi üzemeltetője a Gizella 96 Betéti Társaság. Az Alma Patikák tagja.

A gyógyszertár vezetője 1996–1997 között dr. Hertelendy Imre, 1997 óta dr. Pálmay Csabáné szakgyógyszerész. Egy beosztott gyógyszerésszel és két szakasszisztenssel működtetik a patikát.

Jegyzet

¹S. Bonnyai Eszter: Finom elegancia és szakmai színvonal In: Napló, 52. évf. 269. sz. (1996. nov. 18). – p. 2.

SZENT ÁGNES CHOLNOKY GYÓGYSZERTÁR

Ady Endre u. 71/B.

A négyszintes lakóépület keleti oldalán működő gyógyszerertár bérli a helyiségeket. Kezdetben a Veszprém Megyei Gyógyszertári Központ üzemeltette és a privatizáció idején adták el.

A gyógyszerertár jelenlegi résztulajdonosa a Benu Magyarország Zrt. A Benu Patikák tagja.

Vezetői voltak dr. Losonczy István gyógyszerész, dr. Székelyné Mauks Ágnes gyógyszerész. Jelenleg dr. Gerendás Andrea szakgyógyszerész irányítja a patika működését, egy beosztott gyógyszerésszel és három asszisztenssel.

BALATON PLÁZA GYÓGYSZERTÁR

Budapesti út 20–28.

A 21. század első évtizedében megváltoztak a gyógyszertárak nyitására vonatkozó jogi szabályozások¹, valamint átalakultak az emberek szokásai is. Mindent egy helyen szeretnek beszerezni, ezért szívesen mennek bevásárló központokba. Ezt a változást vette figyelembe a Balaton Plázában lévő gyógyszertár, ami a hagyományos patikáknál hosszabb nyitvatartási idővel és plusz feladatok vállalásával 2007-től működik.²

2010. június 1-je óta új tulajdonosa a Pláza Gyógyszertár Betéti Társaság. A Csillag Patikák tagja. A gyógyszertár vezetője megnyitása óta Németh Károlyné szakgyógyszerész. Beosztott munkatársai két gyógyszerész és négy szakasszisztens és egy asszisztens jelölt.

Jegyzetek

¹2006. évi XCVIII. törvény a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászati segédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól In: Magyar Közlöny, 2006. 146. sz. (2006. nov. 29). – p. 11173–11200.

²Megnyílt a Pláza Gyógyszertár a veszprémi Balaton Plázában In: Koktél, 6. évf. 2007. 7. sz. – p. 20.

BUSZPÁLYAUDVARI GYÓGYSZERTÁR

Jutasi út 3.

2007-ben a Balaton Bútorgyár akkori mintaterme mellett, a vásárcsarnok közelében nyílt meg Krisztina Gyógyszertár néven Kutassy Lászlóné szakgyógyszerész vezetésével.¹ Egyedi receptek készítésével, ügyfélfívó rendszer bevezetésével és hosszabbított nyitvatartással kezdték meg a működésüket.

A gyógyszertár tulajdonosa-üzemeltetője a Buszpályaudvar Patika Gyógyszerkereskedelmi Kft. A Csillag Patikák tagja.

A gyógyszertár személyi jogos gyógyszerésze Illésné dr. Berta Szilvia. A jelenlegi vezetőhelyettese dr. Zima Zsolt. Egy szakgyógyszerész, egy gyógyszerész és öt szakasszisztens dolgozik a patikában.

Jegyzet

¹Új gyógyszertár a vásárcsarnok és a buszpályaudvar mellett In: Veszprémi 7Nap, 13. évf. 46. sz. (2007. nov. 16.) . – p. 3.

CIKLÁMEN GYÓGYSZERTÁR

Dornyai Béla u. 4.

Az IMMOFINANZ Kft. tulajdonát képező egyszintes épület északnyugati részében bérliként működnek a Stop Shop Bevásárlóközpontban 2007-től. A gyógyszertár résztulajdonosa a Ciklámen Gyógyszerészeti Kft. A Benu Gyógyszertárak tagja.

A gyógyszertár első vezetője dr. Nagy Zsuzsanna volt. Jelenlegi vezetője dr. Hargitai Attila vezető gyógyszerész. Egy beosztott gyógyszerész és két asszisztens segíti munkáját.

EZÜST HOLLÓ GYÓGYSZERTÁR

Halle u. 5/G.

A Jutasi lakótelepen egy kilencszintes panelház déli, földszinti részén, dr. Lajos Gáborné által üzemeltetett patika. A lakosság körében népszerűségnek örvend: a rászorulóknak mérleget, vérnyomásmérőt, stb. ad kölcsön.

Üzemeltetője az Arany Holló Kereskedelmi és Szolgáltató Bt. A gyógyszertár vezetője 2008–2015 között dr. Szrága László szakgyógyszerész volt. A jelenlegi vezető dr. Sturcz Ivett. Három beosztott gyógyszerésszel és három asszisztenssel dolgozik.

EGYETEMI GYÓGYSZERTÁR

Egyetem u. 7.

Az 1930-as években épült az a magántulajdonban lévő családi ház, ahol a patika helyiségeket bérlik. Az Egyetemi Gyógyszertár nevet azért vette fel, hogy a lakosság nagyobb biztonsággal különböztesse meg a közvetlen közelben működő másik három patikától („Fehér Üröm”, „Kamilla” és „Kígyó”).

A gyógyszertár résztulajdonosa a Medicina Hungarica Kft. Korábban dr. Klein Péter volt, jelenleg dr. Rákossyné dr. Magyar Szilvia gyógyszerész a vezető. Két beosztott gyógyszerész és két szakasszisztens segíti munkáját. A Kulcs Patikák tagja.

BÁSTYA GYÓGYSZERTÁR

Kossuth L. u. 8.

A Bástya Üzletház földszintjén, az áruház főbejárata mellett nyílt a patika. Elhelyezése lehetővé tette az éjszakai ügyeleti tevékenységet, valamint az áruház nyitvatartásától való függetlenséget. Benu Bástya Gyógyszertár Kft üzemelteti. A Benu Patikák tagja.

A gyógyszertárat korábban dr. Pappné dr. Pethe Zsuzsanna szakgyógyszerész, 2016-tól dr. Müller Alíz, szakgyógyszerész vezeti. Munkatársai két gyógyszerész, négy asszisztens.

HÁRSFA GYÓGYSZERTÁR

Külső-Kádártai út. 3.

Alapítója a PATIKA PROFI Kft. A TESCO áruház előcsarnokának egyik üzlethelyiségét bérlik. A Patika Plusz tagja.

A gyógyszertár személyi jogos vezetője dr. Gubiczáné Szász Éva szakgyógyszerész, aki három gyógyszerész és öt asszisztens munkatársával dolgozik.

PATIKA-TÖRTÉNETI ÉRDEKESSÉGEK

A házi orvoslás és népi gyógymódra vonatkozó egyetlen kéziratos mű a Veszprémi Érseki Könyvtárban található, amely 504 receptet tartalmaz. Kelt Bokodon 1777. évben. A szöveg leírója ismeretlen.

Orvosi törvény, a patikáriusok magatartásáról, 1818

„... a Doctornak a Patika eránt való kötelessége és a patikáriusok magatartásáról...”

Molnár János (1759–1831): „Orvosi törvény, melyet a két ns. Magyar haza hasznára készített Molnár János, Tekintetes Nemes Sz. fejér Vármegye rendes Fő Orvosa. Székesfejérvárott. Özvegy Számmer Klára betűiivel” I–II. kt. I.–495., II.–290, lap, Székesfehérvár, 1814–1818.

Az érdemes államorvostani könyv I. Kötet, X. fejezetében foglalkozik „a Doctornak a Patika eránt való kötelességével és” a patikáriusok magatartásáról a következőket mondja:

„§ 92. A Patikának tökéletes mivolta véghetetlen sok dologban áll: a többek között mindazonáltal im e' következő büneivel ronthatja meg leginkább a Patikárius az Orvosi Törvényt, ugymint:

1. Legfőben járóbb és legszenvedhetetlenebb büne a Patikáriusoknak az ha ő a' maga Patikájában szüntelen jelen nintsen, Mert ama Példabeszéd: Oculi Domini saginant equos. A' Gazda szemei hizzlallyák a' lovakat. A' Patikára nézzve, nem csak örökös lélekbe járó törvény; nem csak a' maga tulajdon Háza népére; hanem az egész emberiségre nézzve is!! Annyival inkább.

2. Ha a' Patikájába érkező, minden Orvosi Rendeléseketmaga meg nem nézeget, maga szemei előtt nem készített el, maga nem Signáltattya, nem taxáltattya!!!

3. Ha a' Patikárius szegény: de azonban, mind maga mind Háza népe kevély, pompás, nagyravágó, módos, bálozó's a' többi! Mivel mindezek sok rossznak szerző okaik!

4. Ha a' Patikárius fennhéjázó, szeles, haragos, részeges, fősvény és rutnyereségnek istentelen kívánója: ezek a' bünök is a' Patikáriusban ezer meg ezermás bünökben kuftejei!!!

5. Az Erkölsöt Tanító Doctoroknak Örökös Példabeszédjek: Pietas ad omnia utilis. A kegyesség mindenre és mindennek hasznos. Annyival inkább: ha a' Patikárius nem példás, szelid, jámbor, kegyes, Istenfélő ember: ha minden felebarátjait közönségesen: de mindazonáltal kiváltképpen a' Helybéli Orvosokat példáson és istenesen nem szereti, nem tiszteli: képzelni sem lehet, hogy a' Patikárius a' Közzségnek maga eránt való közönséges és okos bizalmát meg érdemelhesse, meg nyerhesse!! Továbbá.

6. A' Patikárius akkor is tetemesen meg rontja mind az Orvosi – mind az Isten – mind a' Haza – törvényt, ha argusi szemekkel nem vizsgál: Hogy a' Patikában lévő emberei (Subjectusi v. Practicansai) legyenek a' Hazai nyelvekben gyakorlattak, szép és jó írók; annyiban a' mennyiben tanultak, próbáltak, tsendesek, szép magokviseletűek, emberségesek, szelidek, jámborok, az orvosokat tisztelő, betsülő, szavukat szentül tellyessítő, nem szelesek, nem szerelmesek, a' fejér népekhez nem kapdosók, szemeikkel ide s' tova nem egerészők, nem ravaszok, nem tolvajok, nem torkosok, nem nyalánkok, nem részegesek, nem restek, nem lusták, nem dologtalanok s' ezért is nem: mit miért, mást másért kiadók (mint magam is szomoruan nem egyszer tapasztaltam), ne legyenek sok beszédűek, ujjságkivánók, mindent tudni akarók, töviről-hegyére mindent kitudakozódók p. o. kinek, minek és miért ezt vagy amazt az orvosságot? – Víz a' szájába!!! itt a' legszen-tebb hallgatás a' legszen-tebb kötelesség!!!

7. Az orvosságos edényei legyenek tiszták, tsinosak, szép rendben állók.

8. Az orvosságok mindenféle szükséges formákban készen legyenek; hogy egy orvosságot a' másik helyett a' restség, fősvénység és a' tudatlanság miatt ki ne adjanak!

9. Az orvosságok' elkészítését és kiadását valamelly tudatlan és tapasztalatlan Inassára ne bizza! Hogy valamelly veszedelem és halál ne történjen!!! Mivel e' szerint meg eshetne, hogy nem csak a' Patikája záródna be, hanem maga a' Patikárius a' tömlőtöt is megheverhetné." (176–183. oldal)

Forrás: Gortvay György: Az újabb kori magyar orvosi művelődés és egészségügy története, 1. kötet. – Bp.: Akadémia, 1953. – p. 208.

Képek jegyzéke – oldalszám szerint

8. Gránátalma múzeumpatika, Pápa https://www.utazzitthon.hu/images/latnivalo/mtzt/4_71953/granatalma-muzeumpatika-20337-1-l.jpg
12. Szent Kozma és Damján, az orvosok, borbélyok és gyógyszerészek védőszentjei <http://www.sacrafamiglia.hu/admin/termekkepek/650.jpg>
20. Fekete Sas Gyógyszertár, Rákóczi u. 8. (LDM D_1835)
21. Veszprémi vármegyeház 1785. évi felmérés szerinti alaprajza (MNL VeML XV. 18.a: Tr 2/1)
22. A vármegye régi székháza, Vár u. 19. sz. az 1880-as években (LDM TF 7646)
23. Rákóczi utca 4. sz. nyugati homlokzat (Fotó: dr. Mohay Jenő)
24. Rákóczi utca 4. sz. keleti homlokzat (Fotó: dr. Mohay Jenő)
26. Ferenczy Károly gyógyszerész (LDM Adattára)
27. Metzger Ede gyógyszerész (LDM Történeti Fotótár, Fényképezte: Becske Adolf)
29. Fekete Sas Patika (LDM Adattár 11.538/78)
30. Piac tér a századfordulón (LDM Adattár 11.538/78)
32. Az Arany Oroszlán Patika (az akkori Vöröshadsereg tér) a második világháború idején (LDM Forrásértékű fényképek 70/5651)
33. Kerbolt Kornél gyógyszerész, az Arany Oroszlán utolsó tulajdonosa (Fotó tulajdonosa: Hogya György)
34. Veszprém, Kossuth Lajos utca (Veszprémi Kaleidoszkóp MNL VeML XV.81.a VK01717)
36. Páduai Szent Antal Patika látható a háttérben a Kossuth utca 23. szám alatt, ahol 1945-ig működött (Veszprémi Kaleidoszkóp MNL VeML XV.81.a VK07118)
37. A gyógyszertár épülete a Kossuth u. 21. szám alatt 1945 után (Fortepan, Bodó Emma gyűjteménye)
38. A Kossuth u. 21. szám alatti gyógyszertár dolgozó (Veszprémi Kaleidoszkóp MNL VeML XV.81.a VK 11030)
39. A gyógyszertár épülete a Kossuth u. 21. szám alatt 1945 után (Fortepan, Bodó Emma gyűjteménye)
40. Órangyal Gyógyszertár (LDM P-689)
41. Incze Kálmán gyógyszerész és felesége (LDM P-196)
42. Hajnóczy Aladár és felesége, Szemző Katalin, valamint gyermekeik (Veszprémi Kaleidoszkóp MNL VeML XV.81.a VK11024)
43. Veszprém lát képe a Jókai utcára, háttérben a Várral az 1900-as évek elején (EKMK Veszprém megyei helyismereti gyűjtemény, Képeslapgyűjtemény Lsz. 1615)
50. Gyógyszertári központ volt székháza http://ostorosagnes.hu/regi-dolgok/img_0017-2/
55. Dr. Szávai Aurél és Dr. Mohay Jenő főgyógyszerészek (Fotók tulajdonosa: Hogya György)
57. Dr. Ostoros György, Dr. Felföldy Sándor és Dr. Weltler János a Veszprém Megyei Gyógyszertári Központ igazgatói (Fotók tulajdonosa: Hogya György)
60. Városi kórház a háború előtt (EKMK Veszprém megyei helyismereti gyűjtemény, Nagy Jenő Lsz: 3437)
62. Kissné Csányi Piroska a kórház első gyógyszerésze (Fotó tulajdonosa: Hogya György)
63. A megyei kórház nyugati felének alagsorában működött az Intézeti Gyógyszertár (Fotó tulajdonosa: Hogya György)
67. Veszprém Megyei Gyógyszertári Központ épülete a Kabay utcában (Fotó: Dr. Mohay Jenő)
67. Hungaropharma Zrt. épülete a Dornyai Béla utcában <http://www.hungaropharma.hu/cegunkrol/logisztikaiKozpontok>
69. Veszprém térkép – patikák megjelölésével
70. Fekete Sas Gyógyszertár (Fotó: dr. Mohay Jenő)
72. Karabélyos Endre gyógyszerész (Fortepan, Karabélyos Péter gyűjteménye)
72. Karabélyos Endre gyógyszerész (Fotó tulajdonosa: Hogya György)
75. Gyógyszertartó (ostya) boríték (A tárgy tulajdonosa: Hogya György)
76. Kigyó Gyógyszertár (Fotó: dr. Mohay Jenő)
78. Dózsavárosi Gyógyszertár (Fotó: dr. Mohay Jenő)
79. A Dózsavárosi Gyógyszertár dolgozói 1980 körül (Fotó tulajdonosa: Pávics család)
80. Jutasi úti Gyógyszertár (Fotó: dr. Mohay Jenő)
81. Dr. Sós kuthy István gyógyszerész (Fotó tulajdonosa: Hogya György)
82. Arany Oroszlán Gyógyszertár (Fotó: dr. Bibor István)
84. Tündérkert Gyógyszertár (Fotó: dr. Mohay Jenő)
85. Tündérkert Gyógyszertár <http://tunderkert-veszprem.gyongypatikak.hu>
86. Arany Holló Gyógyszertár (Fotó: Kristóffy András)
87. Lajos Gáborné dr. Koppányi Ildikó (Fotó tulajdonosa: Hogya György)
88. Fehér Üröm Gyógyszertár (Fotó: dr. Mohay Jenő)
90. Dr. Pávics László (Fotó tulajdonosa: Pávics család)
91. Pávics-féle gyűjtemény egyik patikátárgya (Tulajdonos: Pávics család)
92. Kamilla Gyógyszertár (Fotó: dr. Mohay Jenő)
94. Elixír Patika és Intézeti Gyógyszertár (Fotó: Kristóffy András)
97. Vargáné dr. Hidasi Éva és dr. Serhálné dr. Juni Emília (Tulajdonosok engedélyével)
98. Gizella Gyógyszertár (Fotó: dr. Mohay Jenő)
100. Szent Ágnes Cholnoky Gyógyszertár (Fotó: dr. Mohay Jenő)
102. Balaton Pláza Gyógyszertár (Fotó: dr. Mohay Jenő)
104. Buszpályaudvari Gyógyszertár (Fotó: dr. Mohay Jenő)
106. Ciklámen Gyógyszertár (Fotó: dr. Mohay Jenő)
108. Ezüst Holló Gyógyszertár (Fotó: dr. Mohay Jenő)
110. Egyetemi Gyógyszertár <http://egyetemgyogyszertar.hu/>
112. Bástyá Gyógyszertár (Fotó: dr. Mohay Jenő)
114. Hársfa Gyógyszertár (Fotó: dr. Mohay Jenő)
117. Doctor könyv (Veszprémi Érseki Könyvtár)

A felhasznált irodalom jegyzéke

- Baradlai J. – Bársony E.: A magyarországi gyógyszerészet története. – Bp.: MGYE, 1930.
- Bezerédy–Hencz–Zalányi: Évszázados küzdelem hazánk egészségügyéért. – Bp.: Közgazd. és Jogi Kvk., 1967.
- Blázy Árpád: A gyógyszerészet megjelenése és fejlődése Zala megyében (1711–1847). – Zalaegerszeg, 1974. – (Zalai gyűjtemény, 1. sz.)
- Böszörményi János– Zborai Bertalan: A magyar gyógyszerészet helyzete az 1945 utáni években In: Orvostörténeti közlemények 117–120. – Bp.: SOMKL; MOTESZ MOT, 1987.
- Farkaslaki Hints Elek: A középkori orvostudomány. – Bp.: Eggenberger, 1939.
- Gortvay György: Az újabb kori magyar orvosi művelődés és egészségügy története, 1. kötet. – Bp.: Akadémia, 1953.
- Hogya György: A M. Kir. 7. sz. Honvéd Tábortórház története. – Vp.: Vp. Ny., 1988.
- Hogya György: A veszprémi kórház története. – Vp.: VMTVB Műv. Oszt., 1983.
- Hornig Károly: Veszprém múltja és jelene. – Vp.: Egyházmegyei Könyvnyomda, 1912.
- Jankó-Szabó Sándorné: A gyógyszerészet megjelenése és fejlődése Veszprém megyében 1700–1950-ig. – egyetemi disszertáció. – Bp.: SOTE Gy. Gy. Sz. O. Cs., 1986.
- Jankó-Szabóné Dr. Kiss Leona–Dr. Zalai Károly: „Fekete Sas” gyógyszerár In: Gyógyszerészet, 32. évf. 1988. június. – p. 313–315.
- Kempler Kurt: A magyarországi gyógyszerárak számának alakulása 1910-ig. In: Acta Pharmaceutica Hungarica, Bp. 44.évf. 1974. 267.
- Lárencz László– Szabó László Gyula: Dél-Dunántúl neves gyógyszerészei. – Pécs: PTE ÁOK, 2014.
- Linzbauer Xavér Ferenc: Codex Sanitario-Medicinalis Hungariae. – Budae: Typis Caesareo-Regiae Scientiarum Universitatis, 1852–1861.
- Magyar-Kossa Gyula: Magyar orvosi emlékek, 4. köt. – reprint. – Bp.: Magyar Orvosi Kvk., 1940.
- Márkusné Vörös Hajnalka: Vásárállítás. – Vp.: MNL VeML, 2015. – (Veszprémi kaleidoszkóp, 2.)
- Nagy Jenő: A veszprémi gyógyszerárak. – kézirat. – Vp., 1976.
- Ostoros György: 25 éves a szocialista gyógyszerészet Veszprém megyében. – Vp.: VMTGyK, 1975.
- Réthelyi J.: A gyógyszerészet jogszabályainak kompendiuma. – Bp.: Athenaeum, [1926]
- Véghegy Dezső: Emléklapok rendezett-tanácsu Veszprém város közigazgatási életéből. – Vp.: Krausz Ármin, 1886.
- Veszprém megye műemlékjegyzéke. – Bp.: ÉVM ÉTK, 1967.
- Vida Mária: Patikamúzeumok – műemlékpatikák M-on. – Bp.: SOM KL, 1996.

Köszönetnyilvánítás

Szeretnénk köszönetünket kifejezni

Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzati Hivatalának
a támogatásért

dr. Mohay Jenő nyugalmazott tisztii főgyógyszerésznek
a szakmai segítségért, valamint

a Magyar Nemzeti Levéltár Veszprém Megyei Levéltár,
a Laczkó Dezső Múzeum,
a Veszprém Főegyházmegyei Levéltár, valamint a Veszprémi Érseki Könyvtár,
az Eötvös Károly Megyei Könyvtár,
és a Csolnoky Ferenc Megyei Kórház munkatársainak
a Magyar Gyógyszerészeti Kamara Veszprém Megyei Szervezete elnökének és alelnökének
dr. Páviczné De Chatel Máriának
Albrecht Sándornak
végül a városban működő patikák gyógyszerészeinek

hogy dokumentumok, tények, emlékek átadásával, a szöveg és az adatok pontosításával megvalósulhatott ez a kiadvány.

Külön köszönjük az Eötvös Károly Megyei Könyvtár két munkatársának, Szabóné Vörös Györgyi könyvtári főtanácsosnak és Palkóné Jády Melittának a kiadvány összeállításában, szerkesztésében és nyomdai előkészítő folyamatban nyújtott áldozatos munkájukat!

a kiadó

Hogya György eddig megjelent helytörténeti kötetei

1. 25 év tükrében a veszprémi gyermekkórház. Veszprém, 1976.
2. A veszprémi mentőállomás és vérellátó állomás rövid története. Veszprém, 1980.
3. A veszprémi kórház története. Veszprém, 1983.
(Kiemelt I. díj)
4. A veszprémi Tüdőbeteggondozó Intézet története. Veszprém, 1985.
5. A gyermek- és ifjúságvédelem múltja és jelene. Veszprém, 1986.
6. Öt nemzedék a könyvkötészet szolgálatában – a Georgiak Veszprémben. Veszprém, 1987.
7. M. Kir. 7. Honvéd Tábortórház története. Veszprém, 1988.
8. A veszprémi Helyőrségi Klub története. Veszprém, 1989.
9. Két veszprémi orvos (id. és ifj. Csolnoky Ferenc). Veszprém, 1990.
10. Veszprém város szervezett tűzvédelme. Veszprém, 1990.
11. Veszprémi kórházigazgató főorvosok. Veszprém, 1995.
12. A veszprémi tűzoltóság története. Veszprém, 1995.
13. Adatok Veszprém város temetőinek történetéhez. Veszprém, 1997.
14. A város szolgálatában – Veszprém város polgármesterei és tanácselnökei. Veszprém, 1998 és 1999.
15. Veszprémi főorvosok (Tiszti, osztályvezetői, körzeti, gondozóintézeti főorvosok és Köjál igazgató főorvosok). Veszprém, 1999.
16. 1848/49-es honvéd síremlékek Veszprémben. Veszprém, 1999.
17. MATA – nehéz emberi sors. Veszprém, 2000.
18. Veszprém város díszpolgárai. Veszprém, 2001.
19. Veszprém város kitüntetettjei. Veszprém, 2002.
20. Cigányprímások és szórakozóhelyek Veszprémben. Veszprém, 2004.
21. Örömlányok és bordélyházak Veszprémben. Veszprém, 2008.
22. Egészségügyünk építőkockái Veszprémben. Veszprém, 2013.

Hogya György: Tanulmányok, fejezetek, cikkek (válogatás)

1. A veszprémi gyermek- és ifjúságvédő intézet rövid története, 1986.
2. Lelki békében – Gara Margit főnővér életútja, 1994.¹
3. A gyermekvédelem kilenc évtizede Veszprémben, 1995.
4. A veszprémi zsidó temető története, 2001.
5. Szórakozóhelyek és örömlányok a Piac-tér környékén, 2002.
6. Zsidó orvosok az egészségügy szolgálatában Veszprém városában, 2003.
7. Emlékezés dr. Gaál István (1911–1963) gyermekgyógyász főorvosra, 2003.²
8. A Besztercei csapatkórház Veszprémben, 2005.
9. Mécs László halálának harmincadik évfordulójára, 2008.
10. Dr. Kungl József főorvos 90 éves, 2009.
11. A veszprémi Anyatejgyűjtő Állomás története, 2010.
12. A veszprémi Művese Állomás rövid története, 2010.
13. A Veszprém Megyei Csecsemőotthon története, 2010.
14. A sintérház Veszprémben, 2011.
15. Veszprémi kisgimnazistából Kossuth országos főorvosa, 2011.³
16. A fertőtlenítés 100 éve a megyei kórházban (1912–2012), 2012.
17. Tábori lelkész a II. világháborúban – Pfléger Mihály Farkas szerzetes, 1912–1984, 2012.
18. Veszprém városi fertőtlenítő története, 2016.
19. A 60 éves veszprémi Koraszülött Osztály története, 1954–2014, 2015.
20. A veszprémi állatkórház története, 2016.
21. Véniss Sándor tűzoltóparancsnok (1942–1946) internálása. Adalékok a veszprémi tűzoltóság II. világháborús korszakához, 2017.

¹Gara Margit nevelte fel a gyermekkórház első koraszülött hármasikreit 1 éves korukig.

²Dr. Gaál István nevéhez fűződik az első vidéki gyermekmenhely kórháziasítása, ebből fejlődött ki a Heim Pál Gyermekkórház.

³Dr. Sauer Ignác nevéhez fűződik a beteg mellkasának kopogtatással való vizsgálata. Az 1848-as szabadságharc első orvosi karát ő hozta létre.

Tartalomjegyzék

Előszó	6	Kamilla Gyógyszertár	92
Kis patikatörténet	8	Elixír patika és intézeti Gyógyszertár	94
Bevetés	12	Gizella Gyógyszertár	98
Fekete Sas Gyógyszertár	20	Szent Ágnes Cholnoky Gyógyszertár	100
Arany Oroszlán Gyógyszertár	30	Balaton Pláza Gyógyszertár	102
Páduai Szent Antal Gyógyszertár	34	Buszpályaudvari Gyógyszertár	104
Órangyal Gyógyszertár	40	Ciklámen Gyógyszertár	106
A világháború következményei	44	Ezüst Holló Gyógyszertár	108
A gyógyszerészet államosítása	46	Egyetemi Gyógyszertár	110
Gyógyszertári központi székház építése	50	Bástya Gyógyszertár	112
Szakfelügyelői laboratórium	52	Hársfa Gyógyszertár	114
Galenusi laboratórium	58		
Intézeti (kórházi) Gyógyszertár	60	Patika-történeti érdekességek	116
A Gyógyszertárak magánosítása (privatizációja)	64	Képek jegyzéke	120
Városunk patikái	68	Irodalomjegyzék	122
Fekete Sas Gyógyszertár	70	Köszönetnyilvánítás	123
Kígyó Gyógyszertár	76	Hogya György eddig megjelent helytörténeti kötetei	124
Dózsavárosi Gyógyszertár	78	Hogya György: Tanulmányok, fejezetek, cikkek (válogatás)	125
Jutasi úti Gyógyszertár	80		
Arany Oroszlán Gyógyszertár	82		
Tündéerkert Gyógyszertár	84		
Arany Holló Gyógyszertár	86		
Fehér Üröm Gyógyszertár	88		

